5 ՄԱՅԻՍ 1995, ՈՒՐԲԱԹ # 83 (837)

Ազգ

Azg armenian daily

ՀՀ ԳԱ ԱՍՏԱՆԻ ... ԳՐԱԴԱ...

Թուրքական բանակն ավարտել է «առաջադրանքը» Հյուսիսային Իրաքում

ԱՆԿԱՐԱ, 4 ՄԱՅԻՍ, BBC: Թուրքիայի արտգործնախարար Էրդալ Ինյոնյուն այսօր ամուսնային հայտարարեց, թե Հյուսիսային Իրաքում գտնվող թուրքական զորքն արդեն ավարտել է իր «առաջադրանքը», եւ այսօրվա դրությամբ վերջին զամարտակները վերադարձել են այնտեղից: Ավելի ուշ, փոխվարչապետ Հիքմեթ Չեթինը հայտարարեց, թե, այնուամենայնիվ, Հյուսիսային Իրաքում դեռեւս մնում է «մի փոքր» զորախումբ, որ նույնպես «շուտով կվերադառնա հայրենիք»: Դիտորդների կարծիքով, զորքի հետքաշումը հետեւանք է միջազգային ճնշումների, մասնավորապես անցյալ շաբաթ Եվրախորհրդի ընդունած որոշման, որը 2 ամսվա պայմանաժամ էր տալիս Անկարային, սպառնալով այլապես պատժամիջոցներ կիրառել նրա դեմ, առաջին հերթին թույլ չտալով Թուրքիայի անդամակցությունը եվրոպական մաքսային համակարգին: Ինչ վերաբերում է ֆինանսական պատճառներին, այդ մասին կարդալ մեր մեկնաբանի հոդվածը 8-րդ էջում:

ԴՐՍՈՒՄ ԵՎ ՆԵՐՍՈՒՄ

Լիբանանի խորհրդարանի նախագահն ընդունում է ՌԱԿ պատվիրակությանը

Ի տարբերություն Հայաստանի իշխող վերնախավի, որտեղ «ամեն ինչ գիտեն» եւ կարիք չունեն որեւէ մեկի կարծիքը լսելու կամ նույնիսկ ծեւացնելու, փոքրիկ Լիբանանում, ինչպես շատ երկրներում, նախագահական կամ խորհրդարանական ընտրություններից կամ վարչապետի նշանակումից առաջ հանրապետության կամ խորհրդարանի նախագահը խորհրդակցական հանդիպումներ է կազմակերպում երկրի տարբեր կուսակցությունների եւ բլոկների հետ, հայտնում իր տեսակետը եւ լսում նրանցը: Այս առումով պերճախոս է այն փաստը, որ ապրիլի 30-ին, կիրակի օրը, Լիբանանի խորհրդարանի նախագահ Նեբիհ Բերրին իր մոտ է հրավիրել նաեւ Ռամկավար ազատական կուսակցության ներկայացուցիչներին եւ շուրջ մեկ ժամ խորհրդակցել երկրում առաջիկա նախագահական ընտրությունների շուրջ, հատկապես ինչ վերաբերում է Սահմանադրության 49-րդ հոդվածը փոփոխության ենթարկելու առաջարկին: Այդ հոդվածն արգելում է հանրապետության նախագահի անընդմեջ 2-րդ անգամ վերընտրելիությունը, ինչը այսօր, նախագահական առաջիկա ընտրություններից առաջ, օրակարգի գլխավոր հարցերից մեկն է խորհրդարանում եւ արտախորհրդարանական շրջանակներում: ՌԱԿ ներկայացուցիչները համամտություն են հայտնել խորհրդարանի նախագահի այն առաջարկին, որ անհրաժեշտ է փոփոխության ենթարկել Սահմանադրության 49-րդ հոդվածը, որը վերընտրվելու հնարավորություն կտա ազգային համաձայնության մթնոլորտում եւ երկրի վերաշինության առաջադրանքով հանրապետության նախագահ ընտրված է լիաս Հրաուիին:

«Երկիրի» հատուկ թիվ... դրսում

19-րդ հոդված-գրաքննության դեմ միջազգային կենտրոնը, որի գրասենյակը գտնվում է Անգլիայի մայրաքաղաք Լոնդոնում, հանդես է եկել հայտարարությամբ, ուր ընդունում է Հայաստանում փակված «Երկիր» թերթի՝ Մամուլի ազատության օրվան՝ մայիսի 3-ին նվիրված հատուկ թիվը:

Կենտրոնի գործադիր տնօրեն Ֆրանս դը Սուզայի ստորագրած հայտարարության մեջ մասնավորապես նշված է, թե Հայաստանից դուրս տպագրված այդ թիվը հաստատում է ազատության համար շարունակվող համաշխարհային պայքարը:

«Մամուլի ազատությունը խորհրդանշող այս օրվա համար կարեւոր է ընդգծել այն լրագրողների կորովը, որոնց ձայնը խեղդված է մահվան կամ սպառնալիքների ուժի տակ», նշված է հայտարարության մեջ:

Այնուհետեւ գրված է, թե «Երկիրի» եւ այլ փակված թերթերի պարագայում լրագրողների ձայնը խեղդված է, իսկ «Երկիր» թերթը՝ ինքնին մահացած:

Ֆրանս դը Սուզան հայտարարությունը եզրափակում է այսպես. «Պահանջում ենք Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունից անմիջապես վերացնել «Երկիր» թերթի հրատարակման արգելքը: 1995 թ. հուլիսի 5-ի Հայաստանի խորհրդարանական ընտրությունները չեն կարող լիովին ազատ եւ արդար համարվել, եթե բոլոր քաղաքական ուժերի ձայնը չլսվի նախընտրական պայքարում»:

XIX
ARTICLE 19
INTERNATIONAL CENTRE AGAINST CENSORSHIP

«Գոլոսի» եւս մեկ համար, իսկ հետո՞...

«Գոլոս Արմենիի» թերթի մայիսի 4-ի լույս ընծայումը հնարավոր դարձավ սոսկ այն բանից հետո, երբ թերթի անձնակազմը ստիպված եղավ «համաձայնել Վրեժ Մարկոսյանի պահանջին», այսպես մեկնաբանեց թերթի հերթական համարի տպագրության փաստը «Գոլոսի» խմբագրի տեղակալ Շամիրամ Աղաբեկյանը: Հայտնի է, որ մայիսի 2-ին «Պարբերական» հրատարակչության տնօրեն Վրեժ Մարկոսյանը թերթի խմբագիր Ֆլորա Նախշքարյանի հետ ունեցած իր հեռախոսազրույցի ընթացքում պահանջել էր շտապ կերպով ազատել խմբագրության աշխատակիցներից չորսը, «որպեսզի «Հայաստանի Հանրապետություն» թերթի խմբագրության իրերը տեղափոխվեին այնտեղ: Թեեւ մինչ օրս «Հայաստանի Հանրապետության» ոչ մի ներկայացուցիչ չի այցելել ազատված սենյակները, այնուամենայնիվ, «շնորհիվ» հիշյալ պահանջի կատարման, թերթը լույս է տեսել: Հետեւաբար «Գոլոսի» մեջ սակայն ապագան գերազանցապես պայմանավորված է անձնակազմի հնազանդ կամ անհնազանդ լինելով:

«Մենք ունենք տեղափոխման հնարավորություն, սակայն մեզ անհրաժեշտ է մշտական, ինքնուրույն էլեկտրասնուցում ունեցող եւ համեմատաբար բարվոք վիճակում գտնվող մի տարածք», նշեց Շամիրամ Աղաբեկյանը: Դա ժամանակ է պահանջում, մինչդեռ մեզ վրա ժամկետ է դրված: Այս պարագայում դժվար է ասել, թե երբ լույս կտեսնի թերթի հաջորդ համարը»:

Ա. Պ.

ԱՂԵՏ

Խոշոր վթար Գյումուշի ՀԷԿ-ում

ԵՐԵՎԱՆ, 4 ՄԱՅԻՍ, ՄՆԱՐՔ: Մայիսի 4-ի առավոտյան ժամը 4:30-ի սահմաններում խոշոր վթար տեղի ունեցավ Երեւանից 25 կմ հեռու գտնվող Սեւան-Հրազդան կասկադի Գյումուշի ՀԷԿ-ում:

Ինչպես Սնարքին հայտնեցին ՀՀ արտակարգ իրավիճակների պետվարչության մամուլի կենտրոնում, կայանի տեխնոլոգիական կանգնեցման ժամանակ ՀԷԿ-ի տուրբիններին հասնող ջուրն արտանետվել է դեպի բետոնե ջրբողիչը, որի հատվածներից մեկը բեռնվածության չկրմանալով փանդվել է: Ջրի հոսանքները ողողել են Հրազդան գետի ափը, որի հունը ծածկված է եղել գոյացած ճեղվածքներով: Ջուրն ու ցեխը լցրել են ՀԷԿ-ի շենքը, մասնավորապես մեքենայական սրահը, որի հետեւանքով շարքից դուրս են եկել կայանի հիդրոագրեգատները: Ճազած սպառնալիքի կապակցությամբ շտապ դեպքի վայր եկած Հայէներգոյի եւ արտակարգ իրավիճակների պետվարչության մասնագետները ներգրավում էին պայթեցմամբ քայքայել գոյացած ջրաբերուկները: Սակայն գետն ինքը լուծեց այդ խնդիրը, ողողելով հակայական զանգվածները:

Միջոցներ են ձեռնարկվում շրջակա գյուղերի հեղեղման նոր վտանգի ծագման դեպքում բնակչության անվտանգությունն ապահովելու համար:

Ինչպես ավելի ուշ հայտնեցին ՀՀ կառավարության մամուլի ծառայությունից, վթարի հետեւանքների վերացման նպատակով ստեղծվել է կառավարական հանձնաժողով: Գյումուշ ՀԷԿ է մեկնել մասնագետների մի խումբ, որն արդեն անհրաժեշտ տեխնիկայի օգնությամբ ձեռնամուխ է եղել վթարի հետեւանքների վերացմանը:

ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

Այսօր կշարունակվի նախագծի քննարկումը

Այսօր ԳԽ արտահերթ նստաշրջանում կշարունակվի Սահմանադրության նախագծի քննարկումը, որին կմասնակցի շուրջ 60 պատգամավոր: Երեկ նիստը երկու բանավեճերից հետո վերջապես որոշվեց ձայն տալ նախ հատուկ կարծիք արտահայտող Սահմանադրական հանձնաժողովի անդամներին, այնուհետեւ մյուս պատգամավորներին: Ըստ էության նախագծի շուրջ շարունակվող քննարկումները եւ հատկապես հարցուպատասխանները ցույց են տալիս, թե պատգամավորները թերեւս վերջին անգամ են օգտագործում իրենց ընձեռված այն հնարավորությունը նախընտրական քարոզչության ծավալելու համար: Հարցերի կրկնությունը եւ ելույթների նմանությունը վկայում են, թե պատգամավորներից շատերը լսում են միայն իրենց տված հարցերի պատասխանները, դրանով իսկ ձգձգելով քննարկումը եւ նվազեցնելով աշխատանքի արդյունավետությունը:

ՃԱՊՈՆ

Միտերանի կառավարության վերջին նիստը

ՓԱՐԻԶ, 4 ՄԱՅԻՍ, WSJ: 14 տարվա իշխանությունից հետո նախագահ Ֆրանսուա Միտերանն այսօր իր կաբինետի վերջին՝ հրաժեշտի նիստը գումարեց, որից հետո մեկնեց Սեն գետի կամուրջներից մեկը, որտեղ անցյալ երկուշաբթի օրը Ժան Մարի Լը Պենի հետեւորդների հավաքի ընթացքում արաբ մի գաղթական էր սպանվել: Մյուս կողմից, ծայրահեղ աջակողմյան Լը Պենն այսօր հայտարարեց, թե ինքը «սպիտակ» քվեաթերթիկ է գցելու ամսի 7-ին, չընդունելով ոչ գոլիստ Շիրակին եւ ոչ էլ սոցիալիստ Ժոսպենին:

«Նամականոմբ» Ֆրանկֆուրտի փոստատանը

ԲՈՆՆ, 4 ՄԱՅԻՍ, WSJ: Ֆրանկֆուրտի գլխավոր փոստատանը պայթեց ծրարներից մեկը, սպանելով 1 եւ վիրավորելով 11 պաշտոնյայի: Ոստիկանության կարծիքով ծրարն ուղարկողի թիրախը փոստատունը չի եղել: Ծրարում դրված են եղել նաեւ մեխեր՝ այն ավելի մահացու դարձնելու համար:

ԹՐՔԻԱ

Իբր արգելելու համար PKK-ի թափանցումը Հայաստանից

Թուրքական «Հյուրիյեթ» թերթի թղթակիցն Էրզրումից իր թերթին հաղորդել է, ինչպես մեզ տեղեկացնում է Պոլսում լույս տեսնող «Ժամանակ» օրաթերթը, թե թուրքական իշխանությունները հսկիչ պահակակետեր են հաստատել Կարսի Դիգոր գավառի եւ Արաքս գետի ափերին «Հայաստանի սահմաններից դեպի Թուրքիա» PKK-ի (Քրդստանի բանվորական կուսակցություն) մարտիկների ներթափանցումն արգելելու նպատակով: Ինչպես «Ազգը» հաղորդել էր նախապես, Թուրքիայի պաշտպանության նախարարը ուշացել էր վերահիշյալ «անվտանգության գոտի» հաստատել վերոհիշյալ վայրերում: «Հյուրիյեթի» թղթակիցը հաղորդել է նաեւ, թե «նկատի ունենալով, որ Հայաստանի հետ Թուրքիայի սահմանը խիստ վերահսկողության տակ է գտնվում», Ադրբեջանի իշխանությունները գտել են, որ «քուրդ ահաբեկիչները» այս անգամ կարող են օգտագործել Նախիջեւանի սահմանը, հետեւաբար իրենք էլ ուժեղացրել են հսկողությունը Նախիջեւան-Հայաստան, հատկապես Սադարակ, Վերին Յայջի, Արդաշ եւ Ծաղկաձորի շրջաններում: Այս կապակցությամբ հայտարարությամբ հանդես է եկել Նախիջեւանի խորհրդարանի նախագահ Նամիկ Հասանովը, որի ասելով վերոհիշյալ շրջանակները ծանոթ են որպես բանուկ անցք PKK-ականների համար, որոնք «Իրանից գալով գնալով Նախիջեւանի վրայով ներթափանցում են Թուրքիա», հետեւաբար, ավելացրել է նա, Բաքուն նույնպես պայքարելու է «ահաբեկչության պատուհասից Թուրքիային մեկընդմիշտ փրկելու համար»:

Քաղաքացիական դատավարությունը Բեռնարդ Լուիսի դեմ մայիսի 17-ին

Հայերի ցեղասպանությունը մերժող ամերիկացի պատմաբան Բեռնարդ Լուիսի դեմ ֆրանսահայ ընկերակցությունների ֆորումի բացած քաղաքացիական դատավարությունը տեղի կունենա մայիսի 17-ի հետմիջօրեին Փարիզի Բարձրագույն ատյանում: Ավելի քան երբեւէ եւ դատավարության հետաձգումներին հակառակ, ֆորումը վճռականապես տրամադրված է փոխհատուցում ստանալ կոտորածների զոհերի հիշատակին, վերապրողներին, համայն աշխարհի հայությանը եւ այդպիսով համամարդկային հիշողությանն ու խղճին պատճառված այդ անարգանքի դիմաց: Այդ ձեռնարկման միջոցով ֆորումը նպատակ է հարկադրել ցեղասպանությունը ժխտող բոլոր անձանց եւ զրկել մարդկության դեմ ուղղված ոճիրների կանխման օգտին:

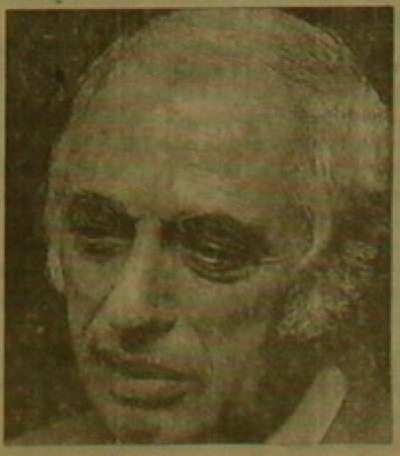

Այս գլխավոր նպատակին հասնելու համար անհրաժեշտ է միավորել ֆինանսական այն բոլոր միջոցները, որոնք պետք է ապահովեն դատավարության, Ֆրանսիայի զանգվածային լրատվության միջոցների հետ հաղորդակցվելու, ցեղասպանությունը վերապրող գլխավոր վկայությունները ֆրանսերեն թարգմանելու ծախսերը:

«Լը Նուվել դ'Արմենի», մայիս 1995

ԱՄՆ

ԱՄԱԼԱ-ն սպառնում է դաշնակներին եւ պաշտպանում Լեւոն Տեր-Պետրոսյանին

Միացյալ Նահանգներում անգլերեն լեզվով տարածված անփիրմագիր մի հայտարարություն, որը կրում է ԱՄԱԼԱ-ի Հայաստանի ազատագրության հայ գաղտնի բանակի ստորագրությունը առանց որեւէ տարբերանշանի, ամենածանր մեղադրանքներով ՀՅ Դաշնակցությանն ամբաստանելուց եւ սպառնալիքներ տեղալուց հետո, պաշտպանության տակ է առնում նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի վարչությունը, գովաբանելով վերջինիս ձեռնարկած քայլերը «դաշնակ դավաճանների» դեմ: ՀՅԴ-ին ուղղված իր մեղադրականում, հայտարարությունն այդ կազմակերպությանը ամբաստանում է թե՛ կենտրոնական իշխանության վարչության, թե՛ սփյուռքի, թե՛ խորհրդայինի ծառայության մեջ, միաժամանակ հայ ժողովրդին խոստանալով, որ շուտով «ականատեսն է լինելու դաշնակ զործակալների ճակատագրին, որոնք անտեսում են Հայաստանի հեղափոխությունն ու անկախության պայքարը»: Հայտարարությունը խոստանում է, որ այդ «սուրբ պատասխանատվությունն արգելակողների դեմ համապատասխան հարվածներն արձագանքելու են Հայաստանում, Լիբանանում եւ սփյուռքում բնակված նախատակների հոգիներում»: Վաստանգելով շարադրված հայտարարության վերջում ԱՄԱԼԱ-ն խոստանում է հետեւել իր «նահատակ ղեկավար եւ հիմնադիր» Հակոբ Հակոբյանի (Մուջահիդ) ուղուն:

digitised by A.R.A.R.@

ԿՈՒՍԱԿՑԱԿԱՆ

ՌԱԿ Հանրապետական վարչությունն ընտրեց իր դիվանը

Մայիսի 3-ին տեղի ունեցավ ՌԱԿ նորընտիր Հանրապետական վարչության նիստը, որին մասնակցում էին նաեւ ՌԱԿ ակումբների ատենապետերը: ՌԱԿ Հանրապետական վարչությունը քննարկելով դիվանի ընտրության մասին հարցը, ՌԱԿ փոխատենապետ ընտրեց Կարէն Կոստանդյանին, ատենադպիր՝ Լեւոն Բաբայանին, փոխատենադպիր՝ Հարություն Առաքելյանին, գանձապահ՝ Համլետ Կարապետյանին, փոխգանձապահ՝ Սամվել Տոնոյանին, խորհրդական՝ Հարություն Կարապետյանին:

ՌԱԿ Հանրապետական վարչությունը նախորդ օրը ատենապետ էր ընտրել Ռուբեն Միրզախանյանին:

ՌԱԿ Հանրապետական վարչությունը, գործադրելով ՌԱԿ 4-րդ հանրապետական պատգամավորական ժողովի որոշումը, ինչպես նաեւ հաշվի առնելով նիստին մասնակցող ՌԱԿ ակումբների ատենապետերի առաջարկները, ծեւավորեց ՀՀ Ազգային ժողովի առաջիկա ընտրություններում համամասնական ընտրակարգով պատգամավորական թեկնածուների ՌԱԿ 40 հոգուց բաղկացած ցուցակը: ՌԱԿ Հանրապետական վարչությունը քննարկեց նաեւ կազմակերպական այլ հարցեր:

ԸՆՏՐԱԿԱՆ

ՀՀՇ-ականը չընտրվեց, այլ նշանակվեց

Ս. թ. ապրիլի 30-ին ՀՀ Ազգային ժողովի Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովի հանձնարարությամբ անցկացվեց Երեւանի Մյասնիկյանի շրջանի թիվ 11 ընտրատարածքի հանձնաժողովի նախագահի ընտրությունները:

Նիստը սկսելուց առաջ ՀՀՇ ներկայացուցիչ Վ. Բարսեղյանը ցուցադրաբար լքեց նիստը՝ պատճառաբանելով, թե իբր նիստը նշանակված է եղել նախորդ օրը՝ ապրիլի 29-ին, ուստի եւ թյուրիմացության մեջ ընկած հանձնաժողովի որոշ անդամները ներկա չեն այդ օրվա նիստին: Այդ կապակցությամբ Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովի անդամ Ռոզա Գաբրիելյանը «Հատուկ կարծիքով» դիմել է Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովի նախագահ Ռոբերտ Ամիրյանին եւ բացատրել, որ Վ. Բարսեղյանի ինքնակամ հեռանալը պայմանավորված էր նիստի մասնակիցների ուժերի հարաբերակցությամբ, որը ՀՀՇ-ի օգտին չէր: Իր հերթին պարոն Ամիրյանը, բեկանելով նիստի որոշումը, հանձնաժողովի նոր նախագահ է նշանակում ՀՀՇ-ի ներկայացուցչին՝ Վ. Բարսեղյանին: Հանձնաժողովի նախագահ նշանակելը անհիմն է եւ կամայական, ինչը միայն կարող է նպաստել Կենտրոնական հանձնաժողովի հեղինակազրկմանը, գտնում է Ռոզա Գաբրիելյանը:

Հանրահավաք

Մայիսի 5-ին, ժամը 17-ին Ազգային ինքնորոշում միավորումը (ԱԻՄ) Անկախության հրապարակում հրավիրում է հանրահավաք:

Այդ առիթով ԱԻՄ-ի հայտարարության մեջ ասված է. «Ներկայիս իշխանությունները կառավարման լծակները կորցնելու վախով համակված Ազգային ժողովի առաջիկա ընտրությունների նախապատրաստական փուլում արդեն իսկ դիմում են կեղծիքների եւ բռնությունների: Սակայն, երբ ընդդիմությունը միասնական է, կարողանում է հաղթել: Այսօր անհրաժեշտ է ազնիվ եւ արդար մարդկանց համախմբումը հանուն

Մամլո ասուլիս

Այսօր, ուրբաթ, մայիսի 5-ին, ժամը 13^00-ին ԱԻՄ-ի գրասենյակում (Նալբանդյան փողոցի 50 ա) կկայանա ՀՅ Դաշնակցության Բյուրոյի մամլո ասուլիս, ՀՅԴ Բյուրոյի 1995 թ. մայիսի 3-ի հայտարարության կապակցությամբ:

Արտակարգ իրավիճակների պետական վարչությանը կից փրկարար ծառայությունում (Օ-03) գործունեության մեկուկես տարվա ընթացքում հենվել է 34 կարեւոր պահանջի: Ծառայության ղեկավար Սերգեյ Դուրյանը պահանջներից ամենածանրը համարեց «Ռոսսասոռն» բանակատնում փետրվարի 13-ի վթարի հետեւանքով զոհված երկու շինարարների

Ծառայության օգնությանն է դիմում նաեւ ՆԳ նախարարությունը անհետ կորածներին կամ նրանց դիակները գտնելու համար:

Ծառայության ստեղծմանն առաջինն արձագանքեցին Գերմանիայի եւ Շվեյցարիայի համանման ծառայությունները, որոնք նախորդ ամսին Հայաստան այցելելով ավելի մոտիկից ծանոթացան նրանց աշխատանքին: «Շվեյցարիան մեզ

0-03

Փրկության ծառայությունում անտեղի պահանջներ չեն հնչում

րի դիերը, որոնց հետ միասին հայտնաբերեցին վարժեցված շների օգնությամբ: Պրն. Դուրյանի վկայությամբ, ծառայությունը գործում է լիարժեք ծանրաբեռնվածությամբ, գրեթե ամեն օր պահանջներ կան: Զանգերը հիմնականում վերաբերում են փակված դռների ետեւում մնացող մարդկանց, որոնց ծառայության մեր աշխատողները կարող են օգնել հաշված րոպեների ընթացքում:

«Վերջերս բանալու կորցնելու պատճառով ծնողները երբ օր փակված էին մնացել տանը, եւ նրանց չէին կարողացել օգնել նույնիսկ հարեւանները: Բարեբախտաբար, հիշել էին ծառայության գոյության մասին, եւ մենք 15 րոպեում բացեցինք դուռը, հայտնեց պրն. Դուրյանը: Նա ավելացրեց, որ մինչեւ օրս միայն մեկ անգամ են ուշացել. վերջերս չկարողացան գտնել Հրազդանում խեղդված երեխային, բայց դա արեց «Սպիտակ» փրկարարական ջոկատը:

օգնեց ոչ հանդերձանքով, իսկ Գերմանիայի հետ համագործակցության մեծ ծրագիր է սպասվում», հայտնեց պրն. Դուրյանը:

«Փրկության հեռախոսը» սերտ համագործակցության մեջ է հանրապետությունում գործող նույնատիպ այլ ծառայությունների՝ «Սպիտակ», «Լոռի», «Շանթ» փրկարարական ջոկատների եւ շնախմբերի խմբի հետ: Ամեն տարի Ստեփանավանում համատեղ անցկացվում է Հայաստանի փրկարարների միախմբման հավաք: Երկրաշարժից հետո Ստեփանավանում դեռեւս չմարված շեների առկայությունը նրանց հնարավորություն է ընձեռում մեկ շաբաթից մինչեւ մեկ ամիս այս համատեղ գործնական վարժանքներ անցկացնել այնտեղ:

Տեղեկացնենք նաեւ, որ վերջերս «Փրկության հեռախոսի» մասնաճյուղ է ստեղծվել Ստեփանավան քաղաքում, առաջիկայում համանման ծառայություն կգործի նաեւ Կոտայքում:

Ս. Պ.

Համախառն ներքին արդյունքը աճել է միայն Հայաստանում

ՀՀ վիճակագրության տվյալներով 1995 թ. հունվար-մարտին զուտ նյութական արդյունքի (արտադրված ազգային եկամտի) ծավալը 1994 թ. հունվար-մարտի համեմատ կազմել է 113,5 տոկոս, իսկ օգտագործված ազգային եկամտի ծավալը 1995 թ. հունվար-փետրվարին կազմել է 129 տոկոս: Իսկ ըստ ԱՊՀ վիճակագրության կոմիտեի տվյալների, 1995թ. հունվար-մարտի ՀՀ համախառն ներքին արդյունքը 1994 թ. նույն ամիսների համեմատ կազմել է 114,3 տոկոս, այն դեպքում, երբ ԱՊՀ մյուս երկրների շարքում հաջորդ ամենաբարձր ցուցանիշն ունի Ռուսաստանը (95 տոկոս):

ՆՏ

ԵՐԵՎԱՆ

Պոմպերի գործարանի բաժնետոմսերի մոտ կեսը արդեն բաժանորդագրված է

Որպես բաց բաժնետիրական ընկերություններ սեփականաշնորհվող առաջին 10 գործարանների շարքում մայիսի 1-ի դրությամբ բաժանոր-

Մայիսի 1-ի դրությամբ ՀՀ կառավարության առընթեր պետական ունեցվածքի հաշվառման եւ առևտրականացման վարչությունում

Բաժնետիրական ընկերություն	Բաժնետոմսերի քանակը	Բաժանորդագրված բաժնետոմսերի քանակը	տոկոս
Կոմպրեսորների գործարան	49682	3370	6,8
«Հրուշակեղեն-մակարոն»	69274	18872	27,2
«Հայէլեկտրապարատ»	27683	6352	22,8
«Ծածրավոլտ ապարատուրա»	16455	3872	23,5
«ԵրԱԶ»	28309	7976	28,1
«Կարին»	67383	15986	23,7
«Պոմպեր»	21110	10448	49,4
«Երեւանի ամրաններ»	14946	5988	40,0
«Տոպազ»	32724	11704	35,8
Ալ. Մյասնիկյանի անվան կահույքի ֆաբրիկա	23887	7680	32,1

դագրված բաժնետոմսերի քանակով առաջին տեղում է գտնվում Երեւանի պոմպերի գործարանը (այս է ներկայացված բաժնետոմսերի 49.4 տոկոսի համար): Դրան հետեւում են Երեւանի ամրանների գործարանը (40 տոկոս) եւ «Տոպազ» ձեռնարկությունը (35.8 տոկոս):

գրանցված է 92 248 բաժանորդագրություն, ներառյալ կոլեկտիվին ան հատույց կարգով տրված բաժնետոմսերը (ձեռնարկության բաժնետոմսերի 20 տոկոսը): Ընդ որում, բաժանորդագրությունների թիվը նախորդ շաբաթվա համեմատ ավելացել է 12 102 միավորով:

ՆՏ

ԱՄՆ

Սենատոր Բոբ Դոուլ. «Հայկական լոբբին թափ է առնում»

Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի՝ օգոստոսին ԱՄՆ կատարած այցը՝ ներառյալ նաեւ նախագահ Քլինթոնի հետ հանդիպումը, վկայում է, որ հայերը քաղաքական ուժ են դարձել, որի հետ պետք է հաշվի նստել, գրում է «Բոստոն Գլոբ» հեղինակավոր ամերիկյան թերթը (24 ապրիլ 1995 թ.): Հայերի համար այս ներգրավումը միջազգային քաղաքականության մեջ նշանակում է ազդեցության ծավալում եւ բարիդրացիական հարաբերությունների հաստատում Սիրիայի առանձին շրջանների, Եգիպտոսի եւ Լիբանանի հայ գաղութների, ինչպես նաեւ Փարիզի, Լոս Անջելեսի եւ Բոստոնի բարգավաճող, լավ կազմակերպված համայնքների հետ, որոնց ուշադրությունն ուղղված է Հայաստանի Հանրապետությանը, հայության աշխարհի ամենահին քրիստոնյա ազգին:

1991 թ. անկախության հռչակումից հետո, ծովի ելք չունեցող Հայաստանը խեղդվում է մահմեդական հարեւանների՝ Ադրբեջանի եւ Թուրքիայի կողմից գործադրվող տնտեսական շրջափակման պայմաններում: 3.3 մլն մարդ կազմող երկիրը չունի շատ էլեկտրականություն, ջերմություն եւ ջուր, միջին եկամուտը կազմում է ամսական 10 դոլլար:

Ինչպես եւ Ամերիկայի հրեա համայնքի պարագայում, պաշարված Հայաստանը շարժիչ ուժ է սփյուռքի համախմբման եւ նրա՝ երկրի գոյատեւման խնդիրներին ուշադրություն սեւեռելու գործում:

Հայկական լոբբին, «Բոստոն Գլոբի» կարծիքով, աննախադեպ ազդեցություն է գործում ԱՄՆ-ի Կոնգրեսի վրա: Լոբբիի առաջնորդներն անմիջական կապերով առնչվում են Ամերիկայի որոշ հայտնի քաղաքական գործիչների հետ, եւ նրա ջանքերով է, որ ընդունվել է Հայաստանին աջակցող օրենսդրական փաստաթղթերի մի ամբողջ շարք:

«Կարծում եմ՝ հայկական լոբբին թափ է առնում», հայտարարեց հայության կողմնակից, կանզասցի հանրապետական սենատոր Բոբ Դոուլը հայկական լոբբիի ներկայացուցիչների հետ ունեցած հեռախոսային հարցազրույցի ժամանակ: Դոուլը նրանց բնութագրեց որպես «պրոֆեսիոնալ եւ նշանավոր» մարդկանց:

«Բոստոն Գլոբի» լրագրող Ջոն Աուերբախի կարծիքով, այս աջակցությունն ստիպեց Ամերիկային վերանայել իր քաղաքականությունը Հայաստանի պատմական հակառակորդների՝ որ ինչպես Թուրքիայի նկատմամբ, որը ՆԱՏՕ-ի գծով Վաշինգտոնի հիմնական դաշնակիցներից է: Ֆրանսիայում, Լիբանանում եւ ԱՄՆ-ում հայերի ազդեցությունը օրավուր աճում է:

ՀԱՄԱՌՈՏ

ՀՀ ԱԳՆ-ն արդեն հրավերներ է ուղարկել 300 անկախ դիտորդների

ՀՀ ԱԳՆ-ին հանձնարարվել է աջակցել ՀՀ Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովին առաջիկա խորհրդարանական ընտրությունները կազմակերպելու հարցում: ՀՀ ԱԳՆ մամլո քարտուղար Արամ Սաֆարյանը մայիսի 3-ին տեղի ունեցած մամուլի ասուլիսում հայտնեց, որ ԱԳՆ-ն արդեն հրավերներ է ուղարկել 300 անկախ դիտորդների: Ըստ ռուս մտավորականների «Ղարաբաղ» կոմիտեի անդամ Գալինա Պետրովա Նույկինայի, նախատեսված է, որ Հայաստանի խորհրդարանական ընտրություններին կմասնակցի 450 դիտորդ:

ՆՏ

Մանկական սնունդ 6-18 ամսական երեխաներին

ՀՀ կառավարության մարդասիրական օգնության կենտրոնական հանձնաժողովի որոշմամբ, «Ազնավուրը Հայաստանին» կազմակերպությունը Եվրահամայնքի ֆինանսավորման մայիսի 1-ից 6 շաբաթվա ընթացքում 2 կգ մանկական սնունդ կբաշխի 1993 թ. մայիսի 1-ից մինչեւ 1994 թ. նոյեմբերի 1-ը ծնված երեխաներին: Ինչպես տեղեկացրին ՀՀ կառավարության մամուլի ծառայությունից, մանկական սնունդն ստանալու համար անհրաժեշտ է, որ ծնողները իրենց բնակության վայրի համապատասխան պոլիկլինիկա ներկայացնեն երեխայի ծննդյան վկայականի բնօրինակը:

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹՅՈՒՆ

Ի՞նչ արժեն հայ մանուկները

Մայիսի 8-12-ը ՀՀ առողջապահության նախարարությունը կանցկացնի պոլիոմիելիտի պատվաստումների երկրորդ փուլը: Առաջին փուլի ընթացքում պատվաստանյութ ստացան մինչեւ 5 տարեկան երեխաների շուրջ 92 տոկոսը: Պոլիոմիելիտը, որպես սուր վարակիչ հիվանդություն, շնորհիվ պատվաստումների վերացել էր Խորհրդային Միությունում դեռեւս 1967-ին: Ի հետեւանք անմխիթար կենցաղային եւ հիգիենիկ պայմանների, ներկայումս հանրապետությունում «վերադարձել են» ուրիշ վարակիչ հիվանդություններ, այդ թվում նաեւ պոլիոմիելիտը:

Ի՞նչ արժեն մանուկները: Որքան էլ որ ցինիկ կարող է թվալ նման հարցադրումը, այնուամենայնիվ այն գոյության իրավունք է ստացել շատ երկրներում: Այսպես օրինակ, կանադացի բժշկագետ Բերնար Ցինանդերի վկայությամբ, յուրաքանչյուր ամերիկացու նպաստը ԱՄՆ-ի ազգային եկամտի ձեւավորման մեջ կազմում է ավելի քան 270 հազար դոլլար: Համոզված է, որ պոլիոմիելիտից տառապած երեխաները չեն կարող բերել նման նպաստ: Ավելին 1955-61 թթ. ԱՄՆ-ում պոլիոմիելիտով վարակված ավելի քան 154 հազար մանուկներից կյանքին պահպանվել են ընդամենը 14 հազարը: Ազգային եկամտի կորուստը կազմել է 6,7 միլ դոլլար: «Փաստորեն, նշում է Ցինանդերը, յուրաքանչյուր տարի խոնջողոցման միայն պոլիոմիելիտի վերացման շնորհիվ ղեկտությունը հատուցանում է մոտ 1 միլ դոլլարի չափով»:

Համոզված է, որ մեր պարագայում նման դատողությունները ավելորդ են: Գիտակցելով այդ ամենը, մանկական ուրիշ պոլիկլինիկաների աշխատակիցներ պատվաստումների առաջին փուլում «հարստացնում էին երկիրը» ողջակի եղանակով պատվաստման դիմաց «օրինական ծեռով» վերցնելով ինչ-որ գումար (մոտ 150 դրամ): Մինչդեռ ՀՀ առողջապահության նախարարության մոր եւ մանկան վարչության պետ Ռուզեկա Սարգսյանի վկայությամբ, նման փոխհատուցումը նախատեսված չէ ՄԱԿ-ի մանկական կազմակերպության (ՅՈՒՆԻՍԵՖ) կողմից, որը եւ Հայաստան է բերել մոտ մեկ միլիոն չափաբաժին պատվաստանյութ:

Ա. Դ.

ՌԱՄԿԱՎԱՐ ԱԶԱՏԱԿԱՆ ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակություն 6 տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
ֆաքս 562941, AT&T (7-8852) 151065
e-mail INTERNET azg2@arminco.com
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Տնօրեն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / 562863
A STYLE համակարգչային ծառայություն / 581841
Ձեւը եւ ատառատեսակները ՊԱՒԷԼ ՂԱԼԱՔԵԱՆԻ
Apple Macintosh համակարգչային շարվածքը «Ազգ» թերթի
LIBERAL DEMOCRATIC NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.
Yerevan, Armenia, 375010

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

տեղական

1995 մայիս 1-ը, անտարակոյս, պիտի մնայ անկիւնադարձային ու պատմական օր մը, որովհետեւ այդ թուականին Պէյրութ ժամանեց, շատ բարձրագոյն մակարդակով, հայրենական կառավարական պատուիրակութիւն մը, գլխաւորութեամբ վարչապետ Հրանդ Բագրատեանի ու պաշտօնակցութեամբ նախարարներու, ինչպէս նաեւ լրատուական ցանցի մը:

Արդ, պաշտօնական փոխանակումներէն ետք, վարչապետ Բագրատեան իր գոհունակութիւնը յայտնեց կատարուած այս իրագործումներուն համար, որոնք կը հանդիսանան նոր կամուրջ մը ու կը բանան նոր էջ մը Լիբանան-Հայաստան կապերուն մէջ:

Իր հերթին վարչապետ Հարիրի բերկրանքով արտայայտուեցաւ այս կարեւոր նուաճումին համար, մա-

Խօսակցութեանց առանցքը հանդիսացաւ Հայաստանի ներկայ իրադրութիւնը, փոխադարձ գործունէութիւններու անհրաժեշտութիւնը, ինչպէս նաեւ լիբանանահայութեան ունեցած կարեւոր դերակատարութիւնը:

Վարչապետ Բագրատեան նախագահ Հրաուիին եւ, նախագահ Լեւոն Տէր-Պետրոսեանի անունով, հրաւիրեց Հայաստան:

Հայաստանի վարչապետի միօրեայ այցը Լիբանան

Հայաստանի պատուիրակութիւնը կ'արժանանայ պաշտօնական եւ ժողովրդային ընդունելութեան

Ստորագրուեցան չորս կարեւոր համաձայնագրեր

Վերջերս պետական-պաշտօնական այցերի մարզում կարեւորագույն իրադարձություններ տեղի ունեցան. առաջինը հանրապետության նախագահի պաշտօնական այցն էր Բուլղարիա, երկրորդը՝ վարչապետ Հ. Բագրատյանինը Սիրիա եւ Լիբանան, իսկ այս օրերին՝ դարձյալ վարչապետի կարեւոր այցը Իրան: Գուցե զարմանալի թվաց մեր ընթերցողներին, որ նախապես նման դեպքերում հնարավոր օպերատիվությամբ ու լիությամբ լուսաբանող «Ազգը» այս անգամ գոհացավ շատ համառոտ տեղեկատվությամբ, այն էլ՝ զգալի ուշացումով: Պատճառը, սակայն պարզ ու ցավալի, պետական պաշտօնական լուսաբանման ասպարեզում վերջին շրջանում ստեղծված մենաշնորհային դրությունն է: Այն գրեթե ամբողջությամբ այժմ հանձնված է Արմենպրեսի չոր ու ցամաք տեղեկանքին, զրկելով մեր մամուլը, այդ թվում «Ազգը», ինքնուրույն մոտեցում ցույց տալու եւ ամբողջ լրատվության ու մեկնաբանության բազմազանությամբ դրսեւորելու հնարավորությունից: Մամուլի եւ տեղեկատվության բնագավառից բոլորովին անտեղյակ ինչ-որ պաշտոնյաների բերեւս գոհացնում է այս վիճակը, սակայն մեզ՝ ոչ: Վստահորեն կարելի է ասել, որ դրանից ոչինչ չի շահում մեր մամուլը, սակայն նույն վստահությամբ կարելի է ավելացնել, որ դրանից տուժում է մեր պետական գործը, հասարակությունը: Ստորեւ հրատարակում ենք երեկ, մեծ ուշացումով ստացված թղթակցությունը Բեյրութից:

Ժամանում

Թէ՛ օդակայանի պատուոյ հիւրասրահը եւ թէ՛ այն մայրուղիները ու պողոտաները, ուրկէ պիտի անցնէին հիւրընկալ պետական ներկայացուցիչները ու հայրենական պատուիրակութիւնը, ունէին տօնական տեսք զարդարուած Լիբանանի ու Հայաստանի դրօշակներով:

Արդարեւ, երկուշաբթի կէսօրին օդակայան կը հասնէր հայրենի պատուիրակութիւնը, պաշտօնական օդանաւով: Դիմաւորողներուն մէջ էին վարչապետ Ռաֆիք Հարիրի, փոխվարչապետ ու ներքին գործոց նախարար Միշէլ Մըրր, նախարարներ Օմար Մըսքարի, Ֆուադ Սինիորա, Յակոբ Ե. Տեմիրճեան եւ Շահէ Պարսումեան, պետական երեսփոխաններ Սուրէն Խանամիրեան, Եղիկ Ճերեճեան, Նուրիճան Տեմիրճեան, Խաչիկ Պապիկեան, Ժօրժ Քասարճի, արտաքին գործոց նախարարութեան ընդհանուր տնօրէն Զաֆիր Հասան, լիբանանահայոց Առաջնորդ Արամ արք. Քեշիշեան, Հայ կաթողիկէ պատրիարքութեան ներկայացուցիչ Հ. Մանուէլ եպս. Պաթաքեան, Վեր. Մկրտիչ Գարակէօզեան, ինչպէս նաեւ բարձրաստիճան զինուորականներ, օդակայանի տնօրէնութիւն եւ ապահովական պատասխանատուներ, առանց մեծ թիւով լրատուական լրատու գործակալութիւններ:

Ներկայ էին նաեւ ՌԱԿ-ի, ՍԴՀԿ-ի, ՀԲԸՄ-ի ներկայացուցիչներ եւ պաշտօնապէս Հայաստանի դեսպանատան պատասխանատու պրն. Երուանդ Մելքոնեան, առաջին խորհրդական Լեւոն Սիմոնեան ու կցորդ Յակոբ Հաճեան:

Պատուիրակութիւնը արժանացաւ ջերմ ու սիրալիր ընդունելութեան եւ հիւրասիրութեան, թէ՛ լիբանանեան պաշտօնական, թէ՛ լիբանանահայ ներկայացուցիչ մարմիններուն կողմէ, որմէ ետք շքախումբը ուղղուեցաւ վարչապետին մօտ:

Համաձայնագիրներու ստորագրութիւն

Լիբանանեան եւ Հայաստանեան կողմերը ստորագրեցին համագործակցութեան ու բարեկամութեան համաձայնագրեր, զոյգ վարչապետներու ձեռամբ, որոնք կ՚առնչուէին ծովային ու ցամաքային հաղորդակցութիւններուն, առեւտրական-տնտեսական ու մշակութային փոխյարաբերութիւններուն:

նաւանդ որ լիբանանահայութիւնը կը գրաւէ հիմնական տեղ մը այս երկրի կառոյցէն ներս, հետեւաբար, նման մերձեցումներ կը ծառայեն զոյգ երկիրներու կապերու բարելաւման ու բարգաւաճման:

Այնուհետեւ, վարչապետ Բագրատեան պատասխանեց լրագրողներու հարցումներուն:

Ճաշկերոյթ վարչապետին մօտ

Համաձայնագիրներու կնքումէն ետք, վարչապետ Հարիրի, իր ապարանքին մէջ (Քորայթէմ) յատուկ ճաշկերոյթով մը պատուեց հայրենի պատուիրակութիւնը:

Ներկայ էր պետական առագաստին համարեա իր բոլոր կազմով ու ներկայացուցիչներով նախարարներ, երեսփոխաններ, պաշտօնակատարներ, զինուորականներ, հոգեւորականներ եւ յատկապէս յայտնի գործարար մարդիկ:

Ճաշկերոյթին հրաւիրուած էին նաեւ, հայ նախարարներու թէ երեսփոխաններու կողքին, երեք համայնքներու հոգեւոր պետերը, ՌԱԿ-ի եւ ՍԴՀԿ-ի ներկայացուցիչները, լիբանանահայ ծանօթ ճարտարարուեստականներ, ինչպէս նաեւ մամուլի պատասխանատուներ:

Այս առիթով, վարչապետ Հարիրի հանդէս եկաւ բարեգալուստի ջերմ խօսքով, ողջունելով ներկայութիւնը յատկապէս հայրենի պատուիրակութեան եւ ընդհանրապէս հրաւիրեալներուն, առաւել շեշտը դարձնելով դրան զոյգ ժողովուրդներուն սերտ գործակցութեան վրայ, մանաւանդ ազգաց ընկերային եւ առեւտրական մարզերէն ներս:

Իսկ վարչապետ Բագրատեան նախ իր անհուն շնորհակալութիւնը յայտնեց այս խրախուսանքին համար, խորապէս համոզուած ըլլալով այս յարաբերութիւններէն առաջանալիք դրական գործօններուն:

Բագրատեան պաշտօնապէս Հարիրին հրաւիրեց Երեւան:

Նախագահին մօտ

Պաշտօնական պատուիրակութիւնը, ընկերակցութեամբ դեսպանատան անձնակազմին եւ առաջնորդութեամբ նախարար Շահէ Պարսումեանին, յետմիջօրէին այցելութիւն տուաւ Բաաբդայի ապարանքը, ուր ընդունուեցաւ հանրապետութեան նախագահ Էլիաս Հրաուիի կողմէ:

Խորհրդարանի նախագահին մօտ

Այնուհետեւ, նոյն շքախումբը ուղղուեցաւ խորհրդարանի նախագահ Նեպիհ Պէրրիի նստավայրին, ուր արժանացաւ պաշտօնական ընդունելութեան:

Խորհրդակցութիւնները կեդրոնացան ընդհանրապէս երկու ժողովուրդներու յարաբերութեանց զօրացման վրայ, որ պէտք է նոյնութեան նոր մարզերով, մանաւանդ որ երկու կողմերէն ալ կայ համապատասխան պատրաստակամութիւն եւ յանձնառութիւն:

Նախագահ Նեպիհ Պէրրի սիրով ընդունեց ընդառաջել Երեւան այցելելու հրաւէրը, որ կրնայ իրականանալ մայիս 31-էն ետք:

Ժողովրդային հաւաք

Երեկոյեան, «Բրիստոլ» պանդոկի ընդարձակ ժողովասրահը դարձած էր ժամադրավայրը հոծ բազմութեան մը, որ եկած էր լսելու հայրենի պատուիրակութեան կողմէ հայրենիքին մէջ տիրող իրականութեան մասին:

Պատուիրակութիւնը ներկաներուն կողմէ ընդունուեցաւ ծափողջոյններով: Բացումը կատարեց հաւատարմատար պրն. Մելքոնեանը, առաջ ձայն տալու վարչապետ Հրանդ Բագրատեանին, որ ողջունեց լիբանանահայութիւնը, ծանօթացուց իրեն ընկերակցող պատուիրակութեան անդամները եւ անսեթեւեթ բառերով ներկայացուց հայրենի իրականութիւնը: Ելոյթ ունեցաւ նաեւ պետնախարար Վազգէն Սարգսեանը, որ տեղեկութիւններ տուաւ Արցախի եւ սահմանակ ազատագրական պայքարի մասին:

Հաւաքի աւարտին, պրն. հաւատար մասը հաճելի անակնկալ մը վերապահուած էր ներկաներուն, երբ յայտարարեց, թէ երկու լիբանանահայեր կ՚արժանանան Հայաստանի Հանրապետութեան անձնագրերու, համաձայն նախագահական այն հրամանագիրին, որով Մեծ Եղեռնէն վերապրողներ են ու բնակած են կամ անցած են 80 տարին: Այդ երանելիներն էին հանրածանօթ արուեստագէտ, նկարիչ ու մանկավարժ ընկեր Վազգէն Թիւթիւնճեանը ու վաստակաւոր գրող ու հրապարակագիր պրն. Երուանդ Պարսումեանը, որոնք իրենց անձնագրերը ստացան պրն. վարչապետէն:

ԵՐԵՎԱՆ

«Մտավորականների միությունը» հասարակական-քաղաքական կարգավիճակով

Ինչպես արդեն հայտնի է, 1994 թ. դեկտեմբերին տեղի ունեցած իր 2-րդ համագումարում «Մտավորականների միությունը» հռչակվեց որպես հասարակական-քաղաքական կազմակերպություն: Մեր հարցերին պատասխանում է միության նախագահի տեղակալ, ֆիզմաթ գիտ. դոկտոր, պրոֆեսոր Ֆելիքս Սաֆարյանը:

– Ի՞նչ խնդիրներ է հետապնդելու «Մտավորականների միություն» հասարակական-քաղաքական կազմակերպությունը:

– Մտավորականների մի ստվար զանգված կառավարության սխալ կադրային քաղաքականության պատճառով դուրս է մնացել երկրի առջեւ ծառացած հիմնահարցերի լուծմանը մասնակցելու հնարավորությունից: Նրանց միավորելու, ինչպես նաեւ նրանց ներուժը օգտագործելու նպատակով ստեղծվեց «Մտավորականների միությունը»: Ճիշտ է, այն գործում է շուրջ երկուսուկես տարի, բայց գործում էր հասարակական կազմակերպության կարգավիճակով: Սակայն հասարակական կարծիքի նկատմամբ համատարած անտարբերության պայմաններում հասարակական կազմակերպությունը չէր կարող արդյունավետ գործել: Այդ իսկ պատճառով «Մտավորականների միության» 2-րդ համաժողովում որոշվեց կազմակերպությունը դարձնել հասարակական-քաղաքական, որպեսզի այն հնարավորություն ունենա իր բարձրացրած հարցերը լուծել օրենսդրական ճանապարհով: Այժմ «Մտավորականների միությունը» բավականին ընդլայնվել է թե՛ որակապես, թե՛ քանակապես: Բավական է նշել, որ վարչության կազմում ընդգրկվել են 5 ակադեմիկոսներ եւ 28 պրոֆեսորներ, ինչպես նաեւ գրականության եւ արվեստի երեւելի ներկայացուցիչներ: Ընդլայնվել է նաեւ կազմակերպության աշխարհագրությունը: «Մտավորականների միության» ռեգիոնալ կազմակերպություններ են ստեղծվել Սեւանում, Ալավերդիում, Արմավիրում, Մարտունիում եւ Չարենցավանում: Կազմակերպության ընդլայնման այդ գործընթացն այժմ էլ ընթացքի մեջ է:

– Ինչպես հայտնի է, երկրում գործում է նաեւ «Մտավորական Հայաստանը»... Շատ չէ՞ արդյոք մեր փոքրիկ հանրապետության համար մտավորականների այս երկու կազմակերպությունների գոյությունը:

– «Մտավորական Հայաստանը» ստեղծվել է իշխանությունների կողմից, հար ու նման բազմաթիվ ուրիշ կրկնօրինակ կազմակերպությունների, որը կոչված է քուն մտավորականների միությանը վարկաբեկելու եւ պառակտելու: «Մտավորական Հայաստանը» նաեւ նպատակ է դրել պետական օղակներում նախկինում պաշտոններ գրաված մտավորականների թեկնածությունների առաջադրումը Ազգային ժողովի ընտրություններում:

Չի բացառվում, որ այնտեղ ապաստան կգտնեն նաեւ բնակչության մեջ հեղինակությունը կորցրած ՀՀՇ-ի պատգամավորական թեկնածուները:

«Մտավորականների միությանը» անդամագրվել են հիմնականում ազնիվ եւ ճիշտ մտավորականներ, որոնք չեն դավաճանել մտավորականի իրենց առաքելությանը: Նրանք մեծ համբավ ձեռք բերած գիտնականներ են, գրողներ, արվեստագետներ եւ դասախոսներ, որոնք փափագ ունեն իրենց ավանդը ներդնել երկիրը սոցիալ-տնտեսական փլուզումից դուրս բերելու գործում: Մեր դռները բաց են ազգին եւ հայրենիքին նվիրյալ բոլոր մտավորականների առջեւ:

– Ինչպես հայտնի է, Ազգային ժողովին «Մտավորականների միությունը» մասնակցում է ՍԻՄ, «Արցախ-Հայաստան», «Ժառանգ» հասարակական-քաղաքական կազմակերպությունների հետ դաշնակցած: Ինչո՞ւ հենց այդ կազմակերպությունների հետ որոշեցիք կազմել ընտրական դաշինք:

– Նախ, ազգային սկզբունքային հարցերում այդ կազմակերպությունների ծրագրերը համանման են: Օրինակ, բոլոր այդ կազմակերպություններն էլ հետապնդում են Հայ դատը: Գրեթե նույնանման են նաեւ նրանց տնտեսական եւ սոցիալական ծրագրերը: Բարոյական տեսանկյունից էլ նրանք կազմում են մեկ ընդհանրություն. նրանք ազգային ազատագրական եւ ժողովրդական շարժման մեջ անդավաճան մնացին իրենց գաղափարական սկզբունքներին, ի տարբերություն որոշ կազմակերպությունների, որոնք մի քանի անգամ փոխեցին իրենց դիրքորոշումը՝ կախված այն բանից, թե բարենպաստ քամին որ կողմն է փչում:

ԼԵՒՈՆ ԶԱՎԱՌՅԱՆ

ՀՈԳՍԵՐ

Իսկ էներգետիկների՞ն ինչպես պատժել...

Էներգետիկայի նախարարությունը արդեն կիրառեց բոլոր գրված ու չգրված մարդկային ու դասական օրենքներին հակասող պատժամիջոցը: Այդ մասին գրվեց եւ դրան արժանի գնահատական տրվեց, թեկուզ եւ մեղմ:

Այժմ հանգիստ թողնենք սոցիալ-տնտեսական եւ անմատչելի գների խառնում գլուխները կորցրած քաղաքացիներին եւ խոսենք հենց իրենց՝ էներգետիկների մասին:

Փափազյան փողոցի սնուցող կաբելը հերթական անգամ վնասվեց, ինչպես իրենք են ասում՝ «խփվեց», դա մեր տարաբախտ ու բազմաչարչար գազամուղի նման շատ հաճախ է լինում: 2-3 օր անց վերջապես պարզվեց հոսանք չլինելու պատճառը, իսկ 6 օր անց՝ «08» տեղեկատուն, հոգնած հարցումներից, սառը եւ չոր պատասխանեց. «Կաբել է, էլի, գուցե 2 ժամից, գուցե 2 օրից, գուցե 12 օրից կամ ավելի ուշ վերանորոգվի, էլ չզանգեք...»

Իսկ երբ վերադասի հեռախոսահամարը նրանցից խնդրեցինք, մերժեցին, պատասխանելով. «Ինչների՞դ է պետք վերադասը, հո նրանք չե՞ն գալու վերանորոգեն»: Էներգետիկայի նախարարության կողմից տրված Արաբկիրի շրջանի էլ. ցանցի 25-06-73 եւ 25-09-91 հեռախոսահամարները հանրահայտ «09»-ի նման անընդհատ զբաղված էին կամ չէին պատասխանում: Ստիպված դիմեցինք էներգահսկողության վարչության պետ Կարո Ասլանյանին: Վերջինս խորհուրդ տվեց զանգահարել գլխ. դիսպետչեր Նավասարդյանին՝ 59-27-28 հեռախոսահամարով: Արդյունքի չհասնելով, դիմեցինք նաեւ տնօրեն Մելքոնյանին, գլխ. ինժեներ Բուդաղյանին. վերջինս խորհուրդ տվեց դիմել «Արաբկիր» դուստր ձեռնարկության գլխ. ինժեներ Պողոսյանին: Վերջինս ասաց, որ 4 օր առաջ հայտնաբերվել է վնասված կաբելի տեղը եւ գուցե հենց նույն օրը ըստ գրաֆիկի 1 ժամ լույս ստանան: Այդ օրը եւս լույս չեղավ, Հաջորդ օրը երեկոյան 1 ժամ տվեցին: 2 օր անց, կրկին վթար..., այս անգամ ճարտիկ մարդիկ չէին հասցրել դրան հավաքել՝ «արագ վերանորոգման» համար:

Իհարկե Փափազյան փողոցի օրինակը եզակի չէ, եւ նեղսրտած քաղաքացիները ժամեր են կորցնում հոսանք չստանալու դեպքում, մինչեւ պարզեն պատճառը: Ընդունված է ասել, «դիմեք քաղ. էլ. ցանց», կամ այստեղ, այնտեղ, նրանք էլ՝ մեկ ուրիշ տեղ: Ներվեր են պետք, առանց այն էլ հոգսերը խեղդում են մարդկանց...

Չէ՞ որ հանրահայտ են վթարների վերանորոգման, հաճախ դիտավորյալ ձգձգման, աշխատանքների ոչ օպերատիվ կատարման դեպքերը: Երեւի Երեւանում չլինի մեկ քաղաքացի, որ վթարի վերացման համար գումար մուծած չլինի՝ անլեգալ կերպով... Վերջին հաշվով տուժում է բնակիչը, բայց նա, ցավոք, անզոր է որեւէ մեկին պատժելու: Իսկ եթե պատժելու հնար էլ լինի, դժվար է գտնել՝ ում, այնքան որ ուռճացված է էներգամատակարարման եւ հսկողության համակարգը:

Է. ՄԽԻԹԱՐՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Գաղափարական

Միջազգային լիբերալը (Համաշխարհային լիբերալ միություն) հիմնադրվել է Օքսֆորդում (Անգլիա) 1947 թ.: Բելգիայի, Մեծ Բրիտանիայի և Նորվեգիայի լիբերալների նախաձեռնությամբ և 19 երկրների լիբերալ կուսակցությունների մասնակցությամբ: Միջազգային լիբերալին այժմ անդամ են 70 լիբերալ կուսակցություններ, որոնցից 20-ը իշխող են իրենց երկրներում: Այսօր 48 երկրներում գործող լիբերալ կուսակցություններն ունեն 3 միլիոն անդամներ: Միջազգային լիբերալի նպատակն է. «Համախմբել լիբերալ, իրենց էությամբ միջազգային, սկզբունքների համընդհանուր ընդունելություն, հաջողել սոցիալական արդարության, անհատական ազատության ու պատասխանատվության վրա հիմնված ազատ հասարակության զարգացմանը, նպաստել անդամ կազմակերպությունների միջև համագործակցությանը և տեղեկատվության փոխանակմանը» (Միջազգային լիբերալի կանոնադրության հոդվածներից): Լիբերալ կուսակցությունների միջև կապերի պատմությունը գնում է մինչև 19-րդ դար: Սակայն մեր դարի առաջին կեսում ֆաշիզմի ծնունդը, ազգային-սոցիալիստական բռնատիրությունների ձևավորումը և Բ աշխարհամարտի սկիզբը խանգարեցին այդ կապերի հետագա զարգացմանը: 1946 թ. Բելգիայի լիբերալ կուսակցության հիմնադրման 100-ամյակի հանդիսության առիթով հավաքված լիբերալ կուսակցությունները հրապարակեցին Բրյուսելի հայտարարությունը, որը հիմք դրեց Միջազգային լիբերալի առաջացմանը: Լիբերալ միջազգայինի մանիֆեստը ընդունվել է 1947 թ. Օքսֆորդում: 1967-1981 թթ. ընթացքում ընդունված հետագա հիմնարար փաստաթղթերի հետ միասին մանիֆեստը հանդիսացել է կազմակերպության քաղաքական հիմքը: Իր էությամբ լիբերալիզմը հակադրվում է դոգմատիզմին, հետևաբար մերժում է նախապես կամ մյուս կուսակցության որևէ լծորդում: Դա իր արտացոլումն է գտել Միջազգային լիբերալի կառուցվածքում, որով հաստատվում է, որ կազմակերպությունը կարծիքների համապատասխանություն է, հաշվի է առնում յուրաքանչյուր երկրի մշակութային, տնտեսական և սոցիալական յուրահատկությունները: Մինչ Կանադայի, Շվեդիայի և Հոլանդիայի նման երկրներում լիբերալները շեշտում են սոցիալ տնտեսական նորարարությունը, Պարագվայի, Սենեգալի, Հոնդուրասի, Թայվանի և Մալայզիայի նման երկրներում նրանք աշխատում են հաստատել ժողովրդավարական և քաղաքացիական ազատություններ: Մեծ Բրիտանիայում լիբերալները ձգտում են քաղաքական բարենորոգման, Գերմանիայում նրանք ունեն միջազգային կայունության բարեգործման հարուստ փորձ: Հարավային Աֆրիկայում և Հյուսիսային Իռլանդիայում լիբերալները հակաբռնական ավանդ ունեն խտրականության վերացման ու արդարադատության կանխման վրա հիմնված ազատական ռազմավարության կառուցման գործում: Չնայած այն իրողությանը, որ Միջազգային լիբերալի անդամ կուսակցությունները միասնական են մարդկային և քաղաքացիական ազատությունների համար իրենց պայքարում, ինչպես անդրադարձված է երեք հիմնարար փաստաթղթերում, նրանց [illegible] ռությունները տարբերվում են տնտեսական և սոցիալական քաղաքականության ասպարեզներում: Մինչ բարձր զարգացած արդյունաբերական առաջ երկրներում լիբերալները շեշտը դնում են սեփականաշնորհման ու ապապետականացման վրա, զարգացող երկրներում նրանց գաղափարակիցները շեշտը դնում են կենսական ռեսուրսների բաշխման ու ենթակառուցվածքի զարգացման ասպարեզներում պետության դերի անհրաժեշտության վրա: Երբ լիբերալ կուսակցությունների ազգային քաղաքականությունները տարբերվում են, համախ հաջող փորձեր են կատարվում նրանց նպատակների ու սկզբունքների մերձեցման ուղղությամբ: Միջազգային լիբերալի շրջանակներում:

Միջազգային լիբերալը նոր գաղափարների և նոր քաղաքականության զարգացման ոլորտ է առաջարկում, որտեղ կարծիքները, փորձառությունները ու քաղաքականությունները ընդունելի են բոլորի համար: Միջազգային լիբերալի համաժողովներում բանավեճեր են լինում ամենատարբեր հարցերի շուրջ, որոնք երբեմն արդյունավորվում են բանաձևերի միջոցով: Միջազգային լիբերալի խորհրդատուն ընտրվում է նաև մամուլի հետ կապված հարցեր: Միջազգային լիբերալի հրատարակությունները ծառայում են բանավեճերի աշխուժացմանը, որոնք և նպաստում են լիբերալ մտածողության զարգացմանը: Վերջին շրջանում քննարկված հարցերն են եղել աղքատությունն ու անգործությունը, փոփոխվող աշխարհում ազատ առևտուրը, փոքրամասնությունները, մարդկային իրավունքները, ազատ մամուլը, ազատ հասարակության, ապակենտրոնացման և դեսպանական միջամտության խնդիրները:

Միջազգային լիբերալի հաջորդ խորհրդատուի գլխավոր թեման լինելու է մշակույթի և քաղաքականության հարաբերությունը:

Միջազգային լիբերալը տեղեկություններ և կապի ծառայություններ է առաջարկում իր անդամներին: Կուսակցական ծրագրերի փոխանակումը օգնում է համակարգել նրանց արտաքին քաղաքականության ակնկալիքը: Միջազգային լիբերալը հրատարակում է «Լոնդոն Այրլերամը», որը պարունակում է տեղյակներ, նյութեր և կարծիքներ ընտրությունների արդյունքների, կուսակցական համագումարների ու Միջազգային լիբերալի գործունեության մասին: Հրատարակվում է նաև լիբերալ գաղափարախոսության «Լիբերալ Թայմզ», որը լույս է տեսնում տարին 3-4 անգամ:

Միջազգային լիբերալը համարվում է ոչ կառավարական կազմակերպություն և մասնակցում ՄԱԿ-ի Ընդհանուր ժողովին ու նրա կողմից կազմակերպվող ու խորհրդաժողովներին: Միջազգային լիբերալը սերտորեն համագործակցում է Եվրախորհրդի խորհրդարանական ասամբլեայում ներկայացված ազատական կուսակցությունների պատգամավորների հետ ու բաշխում Եվրոպայում մարդու իրավունքների ու Կենտրոնական և Արևելյան Եվրոպայում նոր ժողովրդավարությունների պաշտպանության գծով համակարգված քաղաքականության վարելու հարցը: Միջազգային լիբերալի գործունեության մյուս կողմը լիբերալ արժեքների համար ժողովրդավարության ազատության, բազմակարծիքության, ժողովրդավարության և շուկայական սկզբունքների վրա հիմնված տնտեսության հաջողմանը: Միջազգային լիբերալն իր քաղաքական գործունեությունը կառուցում է Միջազգային լիբերալի խորհրդատուի և Գործադիր հանձնաժողովի, մանավանդ Լիբերալ մանիֆեստի (1947 և 1967), ինչպես նաև Լիբերալ կոչի (1981) բանաձևումների վրա:

Միջազգային լիբերալը քաղաքական աջակցություն է ցուցաբերում լիբերալ և ժողովրդավարական կուսակցություններին, շարժումներին և անձանց նոր ժողովրդավարություններում և նրանց, ովքեր դեռևս տառապում են ճնշող վարչակարգերի ներքո: Կազմակերպությունն աշխատում է համաշխարհային լիբերալի ընտանիքում ընդգրկել նոր ձևավորվող լիբերալ կուսակցություններին: Անդամ կուսակցություններից շատերն ակտիվորեն մասնակցում են նոր ժողովրդավարություններում լիբերալ կուսակցությունների համար կուսակցական շինարարության, ժողովրդավարության ուսուցման, ընտրարշավներում քաղաքական աջակցության կազմակերպման ծրագրերի մշակմանը:

Նոր ժողովրդավարություններում ուռնե կուսակցությունների Միջազգային լիբերալի անդամ ընդունելը նշանակում է «միջազգային ճանաչում» տալ այդ կուսակցություններին, որով բարձրանում է նրանց տեղական հեղինակությունը: Միջազգային լիբերալը ակտիվ աջակցություն է ցուցաբերում լիբերալներին և դեմոկրատներին, որոնց քաղաքական իրավունքները խախտվել կամ մարդկային իրավունքները նսեմվել են: Նոր ձևավորվող լիբերալ և ժողովրդավար կուսակցությունների ու Միջազգային լիբերալի անդամ կուսակցությունների միջև հարաբերությունների հաստատումը հաջողվում է նոր կուսակցություններին Միջազգային լիբերալի ընտանիքում ընդգրկելու նպատակով:

Մինչև դոն Սալվադոր դե Մադարիագան Իսպանիայի արտաքին գործերի նախարար Ֆրանկոյի ռեժիմից առաջ, Միջազգային լիբերալի առաջին նախագահն է եղել: 1989 թ. Միջազգային լիբերալի նախագահ ընտրվեց Իսպանիայի վարչապետ Ադոլֆո Սուարեսը, որին հաջորդեց դոկտ. Օթթո Գրաֆ Լամբսդորֆը: 1994 թ. նոր նախագահ ընտրվեց Մեծ Բրիտանիայի Լիբերալ դեմոկրատ կուսակցության ղեկավար Սըր Դեյվիդ Սթիլը: 1947 թ. ի վեր Միջազգային լիբերալը գումարում է տարեկան խորհրդաժողովներ, վերջինը Ռեյկյավիկում, սեպտեմբեր 1994: Խորհրդաժողովներին լիիրավ իրավունքով մասնակցում են անդամ կուսակցությունները: Մասնակցում են նաև ոչ անդամ լիբերալ կուսակցությունները, որոնք հետագայում դիմում են դիտորդի կարգավիճակ ստանալու համար: Որոշ ժամանակ անց նրանք կարող են լիիրավ անդամ դառնալ խորհրդաժողովի որոշմամբ: Միջազգային լիբերալի կենտրոնատեղին գտնվում է Լոնդոնում, նրա ընդհանուր քարտուղարն է Ջոլյոն Սառսբին: Նախկին Խորհրդային Միության հանրապետություններից Միջազգային լիբերալին անդամակցել է Էստոնիայի լիբերալ կուսակցությունը: Միջազգային լիբերալի Բուդապեշտի խորհրդաժողովին (1993) Հայաստանից հրավիրվել էր նաև ՀՌԱԿ-ը:

Միջազգային լիբերալ. Պատմություն և նպատակներ

«Ուրեմն մենք գտանք, որ նացիզմը հանցագործություն է, կոմունիզմը՝ աշխի, սոցիալիզմը՝ սխալ, պահպանողականությունը՝ անօգուտ, այսպիսով ուր պետք է վերադառնա աշխարհը, պատասխանը՝ դեպի լիբերալիզմ»:

Վիկոնտ Սամուել

[illegible]

ՄԱՄՈՒԼ

Կախեալ անկախութիւնը միջազգային մամուլին

Մեր մէջ այն կարծիքը - համոզումը - կը տիրէ, թէ միջազգային մեծ մամուլը ներկայացնող թերթերն ու շաբաթաթերթերը, որոնք որեւէ կուսակցութեան կամ ընկերային քաղաքական կազմակերպութեան մը օրգաններ չեն, այլ՝ մեծահարուստ անհատներու կամ թրասթներու սեփականութիւնները, իսկապէս անկախ թերթեր են, ուր հրատարակուած բոլոր լրատուութիւնները եւ վերլուծումները կը յատկանշուին իրենց օրինակելի առարկայականութեամբ եւ անկողմնակալութեամբ, իսկ թերթին խմբագրական անձնակազմը եւ աշխատակիցները կը վայելեն ամէն ազատութիւն՝ անկաշկանդ արտայայտելու իրենց տեսակէտները իրենց նախընտրած բառերով եւ ձեւերով: Այլ խօսքով՝ անհատի եւ լրագրողի դրախտավայր մը՝ այդ մեծ մամուլը:

Իրականութիւնը սակայն այլ է, կարելի է նոյնիսկ վկայել, որ ան իր էութեամբ կը գտնուի հակադիր կողմը:

Այս [illegible] իրականութեան վերահաստատումը կ'ըլլանք ամէն տարի Մեծ եղեռնի ոգեկոչումներուն: Սակայն շատ շուտ կը մոռնանք թէ իրականութիւնը, որ միայն Հայկական ցեղասպանութեան հետ առնչուող երեւոյթ մը չէ եւ ոչ ալ անով կը սահմանափակուի, այլ կը տարածուի եւ կ'ընդգրկէ տեղական եւ միջազգային շատ մը հարցեր, մեր փոքր ածուէն դուրս եւ վեր:

Մեծ եղեռնի 80-ամեակին առթիւ ամերիկահայ գաղութը որոշապէս յաւելեալ աշխատանք տարած էր նշելու համար Սեւ թուականը, մասնաւորաբար զայն օգտագործելու՝ քիչ մը աւելի լսելի դարձնելու համար Հայկական ցեղասպանութեան տխուր իրականութիւնը: Մեծն Բոստոնի Հարվարդի հրապարակի նման կեդրոնի մը մէջ նաեւ կազմակերպուած էր [illegible] հաւաք մը, ուր խօսուած ճառերը զօրաւոր բարձրախօսներու շնորհիւ լսելի կրնային դառնալ շրջակայքի խուլերուն կողմէ իսկ:

Բոստոնի մէջ լոյս կը տեսնէ նաեւ Մ. Նահանգներու 10 մեծագոյն թերթերէն երկուքը՝ «Բոստըն Գլոբ» եւ «Քրիսչըն Սայընս Մոնիթըր»: Առաջինը հայերուն նուիրած էր երկար յօդուածաշար, որ լոյս տեսաւ երկու յաջորդական թիւերով: Հետաքրքրական եւ նոյնիսկ շահեկան ուսումնասիրութիւն մը՝ հակառակ հոն տեղ գտած որոշ սխալներուն, վիճելի գաղափարներուն եւ աննպաստ գիծերուն: Երիտասարդ յօդուածագիրը՝ Ջոն Աուերբախ, եղած է նաեւ թերթին թղթակիցը նախկին Խ. Միութեան մէջ, երբ 15 հանրապետութիւններէ կազմուած կայսրութիւնը կը գտնուէր իր մայրամուտին եւ արագ խանգարման մէջ: Լրագրողը երկու անգամ գտնուած է նաեւ Արցախ, տեսնուած ի միջի այլոց Մոնթէ Մելքոնեանի հետ, եւ թղթակցութիւններ ղրկած Ստեփանակերտէն, Երեւանէն եւ Ադրբէյջանէն, որոնք բազմանաբան լոյս տեսած են հայ մամուլին մէջ: Ինքն է որ առաջին անգամ ամերիկեան մամուլին մէջ վկայեց, թէ աֆղան վարձկաններ կը գտնուին Ադրբէյջանի մէջ, երբ անոնցմէ ոմանց հանդիպած էր Պաքու գտնուած միջոցին:

Լրագրող մը եւ խմբագրութիւն մը իսկապէս օժտուած պէտք է ըլլան [illegible] մեծ յատկութիւններով, որպէսզի նոյնիսկ Մեծ եղեռնին նուիրուած երկար սիւնակներուն մէջ յաջողին թեքիլ աջ, հակիլ՝ ձախ, խուսափելու համար գործածելէ զայն յատկանշող ճիշդ բառը: «Բոստըն Գլոբ» երէք մեծադիր եւ պատկերազարդ էջերուն մէջ, ուր հայութիւնը շահագրգռող ժամանակակից շատ մը հարցերուն մասին խօսուած եւ տեսակցութիւններէ քաղուած վկայութիւններ մէջբերուած են, հայկական սպանդը տարագուած է որպէս «ողբերգական» ջարդերը, «պոգրոմներ», սակայն ցեղասպանութիւն բառին կարելի չէ հանդիպիլ: Իսկ երբ անհրաժեշտ նկատուած է նշել Բոստոնի մէջ օր մը տեղի ունեցած Ցեղասպանութեան ոգեկոչումի ձեռնարկը, այդ երկու բառերը առնուած են չակերտի մէջ:

Վերի տողերը գրուած են միջազգային մեծ մամուլին էութիւնը բացատրող երեւոյթի մը առթիւ, որուն կամայ ակամայ իր գործակցութիւնը բերաւ նոյն ինքն Ջոն Աուերբախը: Իր գրութեան հրատարակութենէն շաբաթ մը ետք լրագրողը բանախօսեց Արցախի հարցին շուրջ հայկական ուսմանց կեդրոնի մը մէջ (բանախօսութիւնը ծրագրուած եւ յայտարարուած էր երկու ամիս առաջ): Հարց պատասխանի յատկացուած միջոցին, ներկաներէն ոմանց հարցումները կը վերաբերէին բանախօսին ստորագրած գրութեան: Հարց տրուեցաւ եւ ապա հարցումը կրկնուեցաւ, թէ ինչո՞ւ չէր գործածուած հայկական ցեղասպանութիւն եզրը: Պատասխանները իրենց կարգին ծնունդ տուին աւելի շեշտակի դրուած այլ հարցումներու, որոնք որոշապէս բարձրացուցին մթնոլորտին ջերմութիւնը, բարեբախտաբար մնալով ընդունելիի սահմանին մէջ, կարճ տեւող անհաճոյ պահէ մը ետք: Ահա առաւելագոյն խտացումով տրուած բացատրութիւնները:

Թերթին աշխատակազմը եւ աշխատակիցները ունին ուղեցոյց մը եւ ոճ մը զոր պէտք է յարգել: «Ես յօդուածս գրեցի հետեւելով այդ քաղաքականութեան», ըսաւ ան: Հայկական սպանդը պէտք է կոչել «ջարդեր»: Երբ կը նշուի սպաննուածներուն թիւը՝ «մէկուկէս միլիոն», պէտք է աւելցնել՝ «համաձայն հայերու», կամ «հայերը կ'ըսեն թէ», աւելցնելով նաեւ՝ «թուրքերը իրենց կողմէ կու տան մի քանի հարիւր հազարի թիւը»: Թերթին քաղաքականութեան կը հնազանդին բոլորը, վերէն վար, ինչ ալ ըլլայ անոնց պաշտօնը: Այդ քաղաքականութիւնը կը կառուցուի «բարձրագոյն մակարդակի վրայ»: Որքա՞ն բարձրագոյն՝ կարելի չէ յստակօրէն ըսել: Ամէն պարագայի, թերթին գործունէութեան ծրագիրը չի կրնար ներհակ ըլլալ պետական ընդհանուր քաղաքականութեան եւ երկրի շահերուն: Այլ խօսքերով՝ թերթը կը հետապնդէ պետական շահերը:

«Բոստըն Գլոբ»ի պարագան պէտք է ընդհանրացնել: Ինչ երանգաւորում ալ - պահպանողական, չափաւոր, ազատական - ունենան ամերիկեան մեծ մամուլի ընտանիքին անդամ թերթերը, գծի մը վրայ անոնք կը հաւասարին: Հաւասարութեան այդ գծին՝ Հայկական ցեղասպանութիւնը կը կոչուի «ջարդեր»:

Իսկ ե՞րբ այդ եզրը պիտի ըլլայ: Շատ հետաքրքրական էր Աուերբախի բացատրութիւնը, կամ թելադրածը: Միջազգային ներկայ պայմաններուն մէջ հայկական լոբբին որքան ալ զօրաւոր ըլլայ, իր դիմացը պիտի գտնէ թրքականը, որ «պետական» է: Այժմ Հայաստանին օգնելու եւ ծառայելու մէկ եղանակ կայ՝ ամերիկեան մարդասիրական եւ այլ օգնութեան յարատեւումը եւ առաւելագոյն յաւելումը: Իսկ ինչ կը վերաբերի Ապրիլ 24-ին, «պէտք է սպասել 8-10 տարի, մինչեւ որ Հայաստան զօրանայ եւ տնտեսական ասպարէզով կատարէ իր լոբբինգը», ի հարկին ուղղակի Սպիտակ Տան հետ հաղորդակցութեամբ. Պէտք է սպասել նոր պայմաններու, այն ատեն թէ՝ թերթերուն մէջ պիտի կարդացուին «Հայկական ցեղասպանութիւն» բառերը, եւ թէ պետութիւնը Մեծ եղեռնը պիտի հռչակէ իր բուն անունով:

Մեր կողմէ կրնանք աւելցնել, որ երբ աշխարհաքաղաքական եւ այլ «նոր պայմաններ»ը ստեղծուին՝ Հայերը եւ Հայաստանը նոյնիսկ պէտք պիտի չունենան Հայկական ցեղասպանութեան ճանաչման լոբբիինգը ընելու. այդ պաշտօնը փութով յանձն պիտի առնեն ամերիկեան - կամ ֆրանսական, անգլիական, գերմանական կառավարական մարմինները, պահանջելով ի հարկին, որ ճանչցուին նաեւ հայկական անտեսուած իրաւունքները...

Սակայն վերադառնանք մեր նիւթին: Որքա՞ն անկախ է մեծ կոչուած անկախ մամուլը: Կը տեսնուի թէ հարցումը որքան սխալ է դրուած եւ որքա՞ն միամտութիւն կ'ենթադրէ:

Ազա՞տ մամուլ, անկա՞խ մամուլ:

Come on! Կամ աւելի հասկնալի լեզուով՝ վրաս գրէ:

[illegible]

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Միջազգային

Միջերկրական ծովի արևելքում գտնվող երբեմնի խաղաղ և անդորր Կիպրոս կղզին անդորրը կորցրեց 1974 թ. ամռանը թուրքական զորքերի ներխուժումից և կղզու 40 տոկոսի օկուպացումից հետո: Իսկ 1975 թ. Լիբանանի քաղաքացիական պատերազմի հենց սկզբից կղզին ապաստան և հենակետ դարձավ լիբանանյան տարբեր ուժերի համար: Լիբանանի ձեռնարկություններից շատերը նույնպես հաստատվեցին Կիպրոսում: Կղզու Լառնակա, Լիմասոլ և Նիկոսիա քաղաքները վերածվեցին Բեյրութի յուրօրինակ մասնաճյուղերի: Կղզի տեղափոխվեցին բանկեր, ապահովագրա-

Կիպրոսի զբոսաշրջության գործակալություններից մեկի տնօրենի կարծիքով դյուրությամբ կարելի է կղզում ահաբեկչություն ծավալել և այն հարևան երկրների ներկայացուցիչների փոխադարձ հաշվեհարդարների ասպարեզ դարձնել: Բայց դրա կարիքը չկա, քանի որ խոսքանում ամենքը լավ են հասկանում կղզու աշխարհագրական ու տնտեսական բարենպաստ հնարավորությունները: Ուստի, մարդիկ նախընտրում են առևտուր անել և զանազան, երբեմն կասկածելի, գործարքներ կնքել: Այստեղ կարելի է կոշիկ վաճառել ՄԱԿ-ի բեռնարգելքին ենթարկված Իրաքին, բարձրակարգ էլեկտրոնային սարքեր

մեծ մասը վերադարձավ հայրենիք: Բայց նրանց անմիջապես էլ փոխարինեցին ռուսաստանցի «զբոսաշրջիկները» կամ զանազան, երբեմն կասկածելի զբաղմունքի տեր գործարար մարդիկ: Այդ «զբոսաշրջիկները» էապես տարբերվում են Բրիտանիայից կամ Սկանդինավյան երկրներից և կամ կենսաթոշակառուներից: Կղզու խոշոր հյուրանոցներից մեկի տնօրենի դիտման համաձայն այդ ռուսաստանցիներն անմիջապես աչքի են ընկնում: Նրանք սովորաբար մինչև 25 տարեկան երիտասարդներ են, տեղ հասնելուն պես գնում են մի շքեղ բնակարան և վճարում են կանխիկ: Մոսկովյան այս նորահայտ մի-

ՖՐԱՆՍԻԱԿԱՆ ՄԱՄՈՒԼ

Կիպրոսը կասկածելի գործարքների վայր է դարձել

կան ու միջնորդական ընկերություններ, նավատերեր, ներմուծման-արտահանման ֆիրմաներ: Դրանք բոլորն ունեին արտերկրյայնության կարգավիճակ: Շատ շուտով կղզում աշխատող գործարար մարդկանց շարքերը բազմացրեցին ամեն կարգի կասկածելի վաճառականներ և անբարո առևտրականներ, այդ փոքրիկ երկիրը դարձնելով թմրանյութերի ու զենքի վաճառքի, ինչպես նաև ապօրինությունների վայր:

Արևմուտքի գլխավոր վերլուծաբաններից մեկը L'Express հանդեսի թղթակցի հետ զրուցելիս այն միտքն է արտահայտել, որ բազմաթիվ առևտրականներ Մերձավոր Արևելքի հարևանությամբ գտնվող այդ կղզին ուզում են որպես ինչ-որ յուրատեսակ օգտագործել Եվրոպայի և Լևանտի երկրների միջև: Իսկ Լիբանանից ոչ հեռու գտնվող Կիպրոսի ափերը դարձել են շահավետ գործարքների վայրեր: Ահաբեկչության հետախուզական ծառայությունները տեղյակ են, որ Լիբանանի անհայտ նավահանգիստներից զբոսանավեր են գալիս Կիպրոս, բերելով սիրիացիների վերահսկողության տակ գտնվող Բեքաայի հովտի թմրաբույսերից ստացված հերոինի զգալի քանակություններ, գցելով դրանք թողնելով կղզու ափերին: Թմրանյութերի այս զանգի առևտրի շնորհիվ Լիբանանի քրիստոնեական և մահմեդական ուժերը երկար ժամանակ ֆինանսավորում էին իրենց զենքի գնումները:

Խարդավանքների մեջ խճճված Կիպրոսը միաժամանակ դարձել է հակահետախուզական լրտեսական բույն: Այստեղ մոլում է իրական ստվերային պատերազմ: 1970-80-ական թթ. կղզում տեղի ունեցան բազմաթիվ հաշվեհարդարներ և սպանություններ: Վերջին 20 տարում դրանց հեղինակները դարձան լիբիացիները, պաղեստինցիները, իրանցիները և իսրայելցիները: 1985 թ. հոկտեմբերին պաղեստինցի մի խումբ ահաբեկիչներ Լառնակայի նավահանգստում սպանեցին սեփական զբոսանավով եկած երեք իսրայելցիների: Իսկ 1989 թ. Թուդեհի՝ Իրանի կոմունիստական կուսակցության պատասխանատուներից մեկը սպանվեց Նիկոսիայի մի փողոցում:

Լիբիային: Իսրայելից ներմուծվում են մրգեր, մասնավորապես ցիտրուսներ, ապա, որպես Կիպրոսի ար-

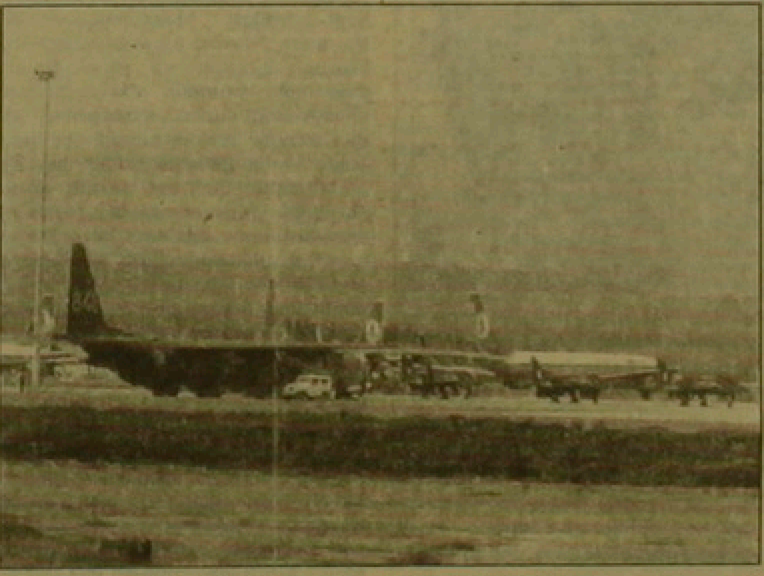

տադրանք փաթեթավորելով, վաճառվում են արաբական երկրներում: Հաճախ անհետ են անցնում որոշ օդանավերի խորհրդավոր «տեխնիկական վայրէջքները», որոնք միշտ չէ, որ բեռնված են լինում օճառով, թղթով և այլ սովորական ապրանքներով: Այսպես, 1994 թ. մարտին Լառնակայի օդանավակայանում հարկադիր վայրէջք կատարեց նիգերիական մի օդանավ. շարժիչը սարքին չէր: Երբ ոստիկանությունը խուզարկեց օդանավը, պարզվեց, որ այն լեփ-լեցուն է թեթև զինատեսակներով ու ռազմամթերքով: Նավամատյանում նշված էր, որ օդանավը մեկնել է Թել Ավիվից և թռչում է Ուգանդայի Էնթեբե քաղաք: Ռազմամթերքը պետք է հասցներ Սուդանի ժողովրդա-ազատագրական բանակին: Նման օրինակները շատ են: Կիպրոսի օդանավակայանները չնախատեսված վայրէջքների համար վայր են դառնում այն դեպքերում, երբ հարկ է լինում թաքցնել թռիչքի իրական նպատակները:

Երբ Լիբանանում քաղաքացիական կռիվները դադարեցին, Կիպրոսում հաստատված լիբանանցիների

լիարդատերեր միլիոնավոր դոլարներ են փոխանցում արտասահմանում գործող կեղծ ընկերությունների հաշվին: Կիպրոսի հակաթմրանյութային պայքարի վարչության գրասենյակի տվյալների համաձայն կղզին վերջին տարիներին դարձել է ռուսական մաֆիայի կուտակած փողերի «լվացման» գլխավոր վայրերից մեկը: Մասամբ դա վերաբերում է նաև սերբական մաֆիային: Անցյալ տարի Գերմանիայի գաղտնի ծառայությունների գործակալների կողմից բազմաթիվ զեկույցներից հայտնի դարձավ, որ սերբերից, արաբ ահաբեկիչներից և ռուսներից բաղկացած մի հանցախումբ Կիպրոսը որպես տարանցիկ ուղի է օգտագործում ԱՄՆ-ն և Գերմանիան 500 մարկանոց կեղծ թղթադրամներով հեղեղելու համար:

Չնայած Եվրամիության ջանքերին, առայժմ Կիպրոսի հույն և թուրք համայնքների վերամիավորման որևէ հեռանկար չի նշմարվում: Ուստի կղզու կառավարությունը հիմնականում զբաղված է ինքնիշխանության պահպանման գործողություններով, որոնք երբեմն արդյունավետ են դառնում վտանգավոր փոխզիջումների ու պայմանագրերի գնով:

Պատրաստեց
ՊԵՏՐՈՍ ԲՈՒՐՈՒՇՅԱՆԸ

ՀԱՐԱԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

«Իրանի ճեղքումը դեպի Սև ծով պետք է մտահոգի Ռուսաստանին»

ՍՈՒԽՈՒՄ, 4 ՄԱՅԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: «Ռուսաստանն իր համար մրցակիցներ է ստեղծում Անդրկովկասում, խրախուսելով Իրանի հետ Վրաստանի կապերը», գտնում է Աբխազիայի խորհրդարանի փոխնախագահ Ստանիսլավ Լակոբան: Մեկնաբանելով Իրանի նախագահի այն հայտարարությունը, թե անհրաժեշտության դեպքում Իրանը Վրաստանին կաջակցի Աբխազիայի խնդրի լուծման հարցում, Ստանիսլավ Լակոբան ասաց. «Նման տարտամ հայտարարությունն Իրանին ոչինչ չի պարտավորեցնում: Դա հասարակ դիվանագիտական սիրալիրություն է, որը պայմանավորված է Վրաստանի նավահանգիստների հանդեպ Իրանի մեծ հետաքրքրությամբ: Իմ կարծիքով, Իրանի ակտիվ ճեղքումը դեպի Սև ծով պետք է մտահոգի առաջին հերթին Ռուսաստանին, որն այդ շրջանում կունենա և ուժեղ մրցակից: Երբ Իրանը վերահսկի Վրաստանի Փոթի և Բաթումի նավահանգիստները, դա նրան հնարավորություն կտա էական ազդեցություն գործել նավթամուղի աշխատանքի վրա, որը թերևս կանցնի Վրաստանի տարածքով»:

ՀԱՂԹԱՆԱԿ-50

Բորմանի գործում վերջակետ դրեցին շինարարները

Հետպատերազմյան մի քանի տասնամյակների ընթացքում ԽՄԿԿ կենտկոմի քարոզչական ապարատը համառորեն տարածում էր այն լուրերը, թե նացիստական կուսակցության երկրորդ դեմքը՝ Մարտին Բորմանը, 1945 թ. մայիսին հաջող փախուստ է կատարել Բեռլինից, թեեւ այդ ֆաշիստի մահվան վերաբերյալ վաղուց տեղեկություններ կային:

Դեռ 1967 թ. խորհրդային երկու լրագրողներ Արեւմտյան Բեռլինի խաղաղ ու բարեկեցիկ շրջաններից մեկում այցելեցին «հիտլերյուգենդի» նախկին ղեկավար Արթուր Աքսմանին, որը պատմեց Բորմանի կյանքի վերջին ժամերի մասին: Սակայն խորհրդային քարոզչական ապարատը չթույլատրեց որեւէ բան հրապարակել այդ մասին:

1945 թ. ապրիլի 30-ին, արդեն այն բանից հետո, երբ Հիտլերը եւ Եվա Բրաունը անձնասպան էին եղել, միաձեռն Արթուր Աքսմանը (մեկ ձեռքը նա կորցրել էր 1941 թ. հունիսի 22-ին Բուգի գետանցման ժամանակ) որոշել էր դուրս պրծնել կայսերական բունկերից եւ անցնել հյուսիս, որտեղ գտնվում էր Ռայխի նոր ղեկավար գրոսադմիրալ Կառլ Դյոնիցը: Նույն նպատակն ուներ նաեւ Բորմանը: Թեեւ գիշեր էր, բայց այրվող շենքերը լավ լուսավորում էին ուղին: Փոքր խմբին հաջողվեց գրեթե մեկուկես կիլոմետր հաղթահարել առանց խոչընդոտների: Գետն անցան, սկսեցին մոտենալ Լերտերբանհոֆ կայարանին եւ տեսան, որ այն շրջափակված է կարմիրբանակայիններով:

Խորհրդային զինվորները Հիտլերի մերձավորներին ընդունեցին հասարակ աշխարհազորայինների տեղ: Ինչպես պատմում է Աքսմանը, որն այժմ 82 տարեկան է, «կարմիրբանակայինները մեզ գլանակներ տվեցին եւ կցկտուր ասում էին. «Հիտլերը մեռավ, պատերազմը վերջացավ»: Զինվորները որոշեցին մեզ բաց թողնել այն բանից հետո, երբ նրանց պատմեցինք, որ տուն ենք գնում: Սակայն Բորմանի դեմքին նկատված ատելությունը նրանց զգուշավոր դարձրեց: Մինչ մենք զրուցում էինք զինվորների հետ, Բորմանը եւ Հիտլերի բժիշկը արագորեն գնացին Ինվալիդենշտրասսե փողոցի կողմը: Զինվորներն սկսեցին շարժումներով հասկացնել, որ երկուսն էլ կանգ առնեն: Բայց Բորմանը եւ Շտումպֆեգերը գնացին: Զինվորներն աստիճանաբար հանգստացան, ապա մեզ էլ բաց թողեցին»:

Լերտերբանհոֆ կայարանի երկու մուտքերի միջեւ նրանք տեսան մեջքի վրա պառկած երկու տղամարդու: «Մենք կանգ առանք, ասում է Աքսմանը, ենթադրելով, որ գուցե նրանք վիրավոր են: Հենց որ մոտիկից նայեցի, անմիջապես ստույգ ճանաչեցի. Դա Բորմանն էր եւ Շտումպֆեգերը: Ես դիպա Բորմանին, թափահարեցի նրան, բայց նա կյանքի նշույլ ցույց չտվեց»: Բորմանը մեռած էր: Դրա հետ մեկտեղ նրա դիակն անհետացել էր, եւ հակասական լուրեր տարածվեցին. Արեւմուտքում մինչեւ 1973 թ., իսկ մեզ մոտ՝ մինչեւ վերջերս: 60-ական թթ. Աքսմանը խոսեց, եւ հայտնի դարձավ այն վայրը, որտեղ զոհվել էր Բորմանը: «Շտեռն» հանդեսը հայտարարությամբ խնդրեց շինարարներին. երբ այդ շրջանում հողային աշխատանքներ կատարվեն, որեւէ բան գտնելու դեպքում թող անմիջապես հայտնեն խմբագրությանը: Իսկ, բեռլինցի շինարարները հենց նույն տեղում, որտեղ Բորմանին վերջին անգամ տեսել էր Աքսմանը, հայտնաբերեցին երկու տղամարդու աճյուն: Բժշկական փորձաքննությունից հետո մասնագետները եզրակացրին, որ դրանցից մեկը Բորմանն է:

«Իզվեստիա», 28 ապրիլ

Ասիական շուկան հրապուրում է Գերմանիային

Ասիան եւ խաղաղօվկիանոսյան երկրները օրեցօր ավելի շատ են հրապուրում Գերմանիայի ներդրողներին: Մինչեւ դարավերջ ԳՖՀ-ի ներդրումներն այս երկրներում կհասնեն 1500 մարկի: Գերմանական գործարարների գումարները հիմնականում կներդրվեն հեռահաղորդակցության, երկաթուղիների շինարարության եւ ատոմային կայանների կառուցման համար: Ինչպես նշում է գերմանական մամուլը, ասիական երկրներում ներդրումներն ու առեւտրական ծավալներն ընդարձակելու նպատակով Գերմանիայում ստեղծվել է «Արեւելասիական տնտեսական միություն», որի մեջ ընդգրկված են ասիական շուկայով հետաքրքրվող մոտ 800 ֆիրմաներ: Ներկայումս ասիական շուկան Գերմանիայի արտաքին առեւտրում գրավում է առաջին տեղը: Անցյալ տարի այս երկրում արտաքին առեւտրի 76.7 մլրդ. մարկից 44.1 մլրդ.-ը բաժին է ընկնում Ասիային: Գերմանիայի ասիական ամենախոշոր շուկան հանդիսացող Ճապոնիայում միայն գերմանական արտահանումների ծավալները նախորդ տարիների համեմատ աճել են 23.6 տոկոսով (8.3 մլրդ. մարկ): Գերմանական գործարար աշխարհին

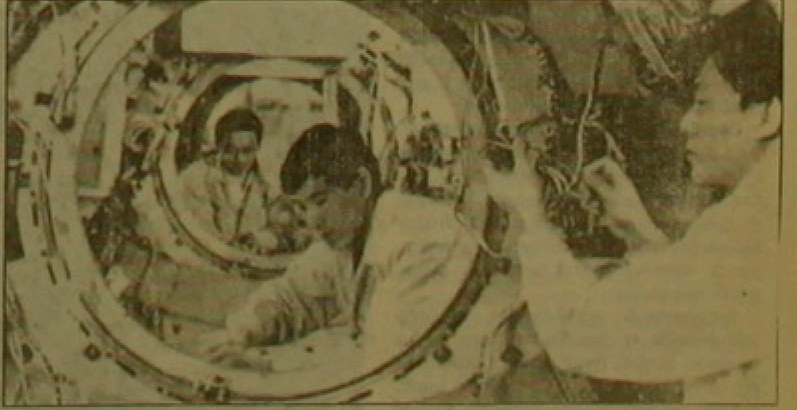

վերջին ժամանակներս հատկապես ձգում է Չինաստանը. Անցյալ տարվա [illegible] միայն այս երկրի հետ [illegible] ծավալները աճեցին 16.3 տոկոսով եւ կազմեցին 12.8 մլրդ. մարկ. Գերմանիայի ասիական մյուս [illegible] շուկաներն են Կորեան, [illegible] Հնդկաստանը. Մոնղոլիան [illegible] մասնագետների կարծիքով [illegible] արտահանումների ծա[illegible] ծավալումը պայմանավոր[illegible] ներում միջին խավ[illegible]

ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական ապահովության նախարարությունը

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒՄ Է ՄՐՑՈՒՅԹ

Ստորին և վերին վերջույթների պրոթեզների պատրաստման համար անհրաժեշտ նյութերի և կիսաֆաբրիկատների, հաշմանդամների բիկնոսայլակների և լսողական ապարատների մատակարարման հարցով:

Մանրամասների համար դիմել նախարարություն Երևան-25, Խանջյան 18, սենյակ հ. 102 հեռ. 53-76-72, 58-14-90

Ձեր տան՝ վերանորոգման, ամառանոցի համար

«Շենգավիթ» ս/ծ Երևանի երկաթբետոնե կոնստրուկցիաների թիվ 8 գործարանը ձեզ համար միջնորմասալեր և երկաթբլոկներ [illegible] անսահմանափակ քանակությամբ և ձեզ հետ համաձայնեցված ժամկետներում:

Գները պայմանագրային են և շուկայականից ցածր: Կարող եք զանգահարել 48-79-90, 48-79-80, 48-08-10
Մեր հասցեն՝ Բագրատունյաց 67
(նախկին Թամանցիների) կամրջի գործարանի մոտ

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Մշակույթ

Գրաֆիկայի ցուցահանդեսը յուրովի մերձեցնում չափածոյին

Երվանդ Քոչար պատկերասրահում բացվեց գրաֆիկայի ցուցահանդես, հիմք դրվեց ՀԹՄՄ հիմնադրամի

Երեկ Երվանդ Քոչար թանգարան-պատկերասրահում բացվեց հայ միջին եւ երիտասարդ սերնդի նկարիչների գրաֆիկական աշխատանքների ցուցահանդեսը, որը թեքեյանական շաբաթի նախավերջին ձեռնարկն է: ՀԹՄՄ-ի Վահան Թեքեյանի 50-րդ տարելիցին նվիրված միջոցառումների շաբաթը թերի կլիներ առանց այս ցուցահանդեսի: Երբ տեղեկանքի կարգով ավելացնենք ցուցահանդեսի կազմակերպիչ Սուքիաս Թոռոյանի խոսքը, թե վերջին 10-15 տարում գրաֆիկայի նման հավաք ցուցահանդես չի եղել, ապա ավելի պարզ կդառնա, որ թեքեյանցիների շաբաթը չի սահմանափակվում միայն Վահան Թեքեյանին տոնաչելի դարձնելով: Իսկ ինչո՞ւ է ցուցահանդեսի նյութ ընտրված հատկապես գրաֆիկան, պարոն Թոռոյանը բացատրեց դարձյալ Թեքեյանից ելնելով. «Պոեզիային ամենից մոտ է գրաֆիկական գիծը»:

Ցուցահանդեսի ողջույնի խոսքը բնականաբար տրված էր Երվանդ Քոչար թանգարան-պատկերասրահի տնօրեն Լալա Մարտիրոսյանին: Այնուհետեւ ներկաները լսեցին թեքեյանցիներ Յռունգե Դոլլաքյանին, Սուքիաս Թոռոյանին, Մարինա Ստեփանյանին: «Թեքեյանին նվիրված այս ցուցահանդեսը Երվանդ Քոչար պատկերասրահում բացելը պատահական չէ: Քոչարն ու Թեքեյանը մտերիմներ են եղել: Այս մտերմությունը առիթ է տվել Քոչարին ստեղծել Վահան Թեքեյանի երկու դիմանկարները: Ցուցահանդեսում ներկայացված է Քոչարի երկրորդ՝ 1936-ին վրձնված Թեքեյանի դիմանկարը: Մտերմիկ այս մթնոլորտը փորձել ենք «շարունակել» նաեւ Թեքեյանի մյուս մտերիմի՝ Գառզուի «Նավահանգիստ» ստեղծագործությունը այս ցուցահանդեսում ներկայացնելով», մեկնաբանում է պրն. Թոռոյանը: Ցուցահանդեսում ընդգրկված են 19 հեղինակի 54 աշխատանք: Ցուցադրված են Շորա Ոսկանյանի, Վարուժան Վարդանյանի, Սամվել Համբարձումյանի, Վալմարի, Սամվել Ղազարյանի, Վահան Քոչարի, Այծեմնիկ Ղեւոնդյանի, Հոփսիմե Մարգարյանի, Արա Գաբրիելյանի, Ռաֆֆի Հակոբյանի, Վիլիկ Ջամարյանի, Հրանտ Կարախանյանի, Վարդան Թովմասյանի բազմաժանր հետաքրքիր ստեղծագործությունները: Արվեստաբան Մարինա Ստեփանյանի ասելով, կազմակերպիչները ձգտել են Վահան Թեքեյանին արժանի ոգով տոնախմբել, ասել է թե բացել մի ցուցահանդես, որը տաղանդավոր անուններ է ներկայացնում: Ցուցահանդեսը թեմատիկ որեւէ կաղապարում չուներ, եւ այս «ազատությունը» հնարավորություն էր տալիս հասկանալու մեր-ում իրեն. յուրովի շարունակեց Յռունգե Դոլլաքյանը՝ փայլակոչելով նաեւ սերնդակից Լեւոն Հախվերդյանին: Պատկերասրահի երկրորդ հարկից ցուցահանդեսի բացումը ողջունում էր «Շարական» խումբը՝ գեղարվեստական ղեկավար Դանիել Երաժշտի ղեկավարությամբ: Եւ հնչած առաջին ստեղծագործությունը Վահան Թեքեյանի «Փափագն» էր:

Ինչպես արդեն տեղեկացրել էինք մեր թերթի էջերում, երեկվա թեքեյանական միջոցառման առաջին ցուցահանդեսի բացումից հետո տեղի ունեցավ երկրորդ միջոցառումը.

կողմից աղբյուր նկարիչների գեղարվ[illegible] գույները: Ինարկե, առօրյա տեխնիկական դժվարությունների պատճառով շատերի նկարները ցուցահանդեսի բացման հանդիսությանը «չներկայացան» այցելուներին: Ապակի ու շրջանակ հայթայթելու դժվարությունից Հենրիկ Գաբրիելյանի նկարներն ավելի ուշ կկախվեն:

Ավելորդ չեմ համարում նշել, որ ցուցահանդեսը հիացական բացականչությունների ու կարծիքների անշեղ գիծ ուներ, որն այնքան էլ հեռու չէր իրականությունից: Ռոբերտ Ամիրխանյանի խոսքը, թե ցուցահանդեսում ներկայացված իր ժամանակակիցների ստեղծած արժեքներն «ինքնանդրադարձման ու ինքնավերադարձի» դահիճ են նվի-

այն է ՀԹՄ միության հիմնադրամի հանգանակության արարողությունը: Պարոն Դոլլաքյանը նորից հիշեցրեց, որ հիմնադրամի նպատակը մեկն է՝ հոգալ մտավորականների ստեղծագործական կարիքները: Հուսանք, որ Լեւոն Հախվերդյանի երեկ կատարած առաջին նվիրատվությունը միակը չի լինի:

Թեքեյանական շաբաթի վերջին միջոցառումը կկայանա վաղը՝ մայիսի 6-ին, ժամը 12-ին, Պատանի հանդիսատեսի թատրոնում, որտեղ մրցանակներ կհանձնվեն «Վահան Թեքեյան» թեմայով գրված լավագույն շարադրություններին: Այնուհետեւ ներկաները կլսեն «Վահան Թեքեյան» գրական-երաժշտական բեմականացումը:

ԱՆԱՀԻՏ ՀՈՎՍԵՓՅԱՆ

ԿԻՆՈ-100

Ֆրանսիայի 100-ամյա կինոարվեստը շատ կենսունակ է

Երբ 1895-ի դեկտեմբերի 28-ին Փարիզի Մեծ բուլվարներից մեկում գտնվող «Գրան կաֆե» սրճարանում ֆրանսիացի ֆիզիկոս եւ արդյունաբերող Լուի Լյումիերն իր եղբոր՝ Օգյուստի հետ իրականացրեց առաջին վճարովի կինոդիտումը, նա թերեւս չէր պատկերացնում իրենց գյուտի կարեւորությունը: Ծնունդ էր առել կինեմատոգրաֆիան, որի տարածմանը մեծապես նպաստեցին ֆրանսիացի արդյունաբերողներ Լեոն Գոմոնը եւ Շառլ Պաթեն:

Այսօր կինոարվեստի արտադրանքները մատչելի են դարձել մոլորակի միլիարդավոր բնակիչներին, աշխարհի տարբեր քաղաքներում ամեն տարի անցկացվում են կինոփառատոններ, հեռուստատեսությունն անհնարին է պատկերացնել առանց կինոֆիլմերի ցուցադրման եւ այլն:

Սակայն կինոարվեստի 100-ամյակը նաեւ մտահոգություն է պատճառում բազմաթիվ, մասնավորապես եվրոպական երկրների կինոքննադատներին: Այս տարի Ֆրանսիայի «Ֆլամարիոն» հրատարակչությունում լույս տեսած Ժան Միշել Ֆրոդոնի «Ֆրանսիական կինոյի արդի ժամանակաշրջանը» ստվարածավալ աշխատության մեջ մասնավորապես վիճակագրական հետաքրքիր տվյալներ կան այն մասին, թե ամերիկյան կինոարտադրանքն ինչպես է աստիճանաբար նվաճում եվրոպական երկրների կինոշուկաները: Այսպես, եթե 1968-ին Եվրոպայի կինոշուկայի ընդհանուր սպառման մեջ ամերիկյան արտադրանքը կազմում էր միջին հաշվով 35 տոկոս, իսկ 1985-ին՝ 60 տոկոս, ապա այսօր այն հասել է 80 տոկոսի: Ֆրանսիական կինոարվեստն այս առումով քիչ թե շատ բարվոք վիճակում է ոչ միայն նշանավոր կինոբեմադրիչների եւ դերասանների առկայությամբ, այլեւ ֆինանսավորման յուրօրինակ համակարգի շնորհիվ. այսօր սեփական արտադրանքը ընդգրկում է երկրի կինոշուկայի մոտ մեկ երրորդը, մինչդեռ Հունաստանում եւ Պորտուգալիայում ամերիկյան ֆիլմերը զավթել են շուկայի 95 տոկոսը: Համեմատության համար կարելի է նշել, որ ԱՄՆ-ի էկրաններին ցուցադրվող օտարերկրյա ֆիլմերի բաժինը չի անցնում 2 տոկոսից:

Կինոարվեստի ծննդից 100 տարի անց Ֆրանսիան շարունակում է մնալ կինոարվեստի խաչմերուկներից մեկը: 1946 թվականից ի վեր ամեն տարի անցկացվում է Կաննի համաշխարհային կինոփառատոնը, իսկ Նանտում կազմակերպվում է Լատինական Ամերիկայի, Ասիայի եւ Աֆրիկայի երկրների կինոփառատոն: Ֆրանսիան իր 4000-ից ավելի կինոդահլիճներով Եվրոպայում առաջատար դիրք է զբաղեցնում, իսկ Փարիզը ներկայանում է որպես կինոսիրողների մայրաքաղաք: Այնտեղ կարելի է դիտել բառացիորեն ամեն ինչ՝ 30-40-ականների գերմանական եւ ամերիկյան դասական գործերից մինչեւ կուբայական կամ իրանական վերջին ֆիլմը: Պոմպիդու կենտրոնը 1978 թվականից անցկացնում է հանրահայտ կինոբեմադրիչներին, դերասաններին, ինչպես նաեւ տարբեր երկրների կինոարվեստին նվիրված հետահայաց դիտումներ: Ներկայումս այնտեղ ցուցադրվում են հունական ֆիլմեր:

Ֆրանսիայի արտգործնախարարության եռամսյա տեղեկագրի վերջին համարում նշվում է, որ չնայած երկրի կինոարվեստի նվաճումներին, վերջին երեք տասնամյակների ընթացքում կինոդահլիճներում հաճախումների թիվը զգալիորեն կրճատվել է: Այսպես, 1970-ականներին կինոհանդիսատեսների միջին թիվը տարեկան կազմեց 180 մլն մարդ, որը նախորդ տասնամյակի ցուցանիշի կեսն էր: Իսկ 1994-ի հաճախումների ընդհանուր թիվը կազմեց 123 մլն: Այդուհանդերձ, մեկ բնակչի հաճախումների միջին թվով Ֆրանսիան Եվրոպայում մնում է առաջատար (2, 3 հաճախում 1993-ին): Ի դեպ, զարգացած կինոարվեստի երկիր Իտալիայում յուրաքանչյուր բնակիչ կինոթատրոն է հաճախում տարեկան միջին հաշվով 1,4 անգամ:

Ֆրանսիացիներն առաջվանից քիչ են մտնում կինոթատրոն, բայց շարունակում են մեծ կինոսիրողներ մնալ: Սոցիոլոգիական հարցումների տվյալները ցույց են տալիս, որ նրանց նախընտրած հեռուստատեսային ծրագիրը կազմում են ֆիլմերը: Ի դեպ, հեռուստացույցը, որը սովորաբար ներկայացվում է որպես կինոյի գլխավոր մրցակից, դարձել է ավելի շուտ դրա վստահելի գործակիցներից մեկը, քանի որ նպաստում է տեսաֆիլմերի վաճառքի աճին: Միայն 1993-ին Ֆրանսիայում դրանց իրացումն ավելացավ 75 տոկոսով:

Չնայած 80-ականների կեսերից դիտվող նահանջին, ֆրանսիական ֆիլմերի բաժինը երկրի կինոդահլիճների ընդհանուր հաճախումների մեջ 1994-ին կազմեց 30 տոկոս, մինչդեռ ամերիկյան ֆիլմ դիտեց հանդիսականների 57 տոկոսը: Համեմատության համար նշենք, որ նույն թվականին իր երկրի ֆիլմերն է դիտել իտալացի կինոհանդիսատեսների 24, 3 տոկոսը, Իսպանիայում եւ Անգլիայում այդ ցուցանիշը կազմել է համապատասխանաբար՝ 9,3 եւ 3,6 տոկոս:

Պատրաստեց
ՊԵՏՐՈՍ ԲԵՔԻՐՅԱՆ

ՎԱՆԱՁՈՐ

«Երաժշտությունը՝ փրկության օազիս»

Գագիկ Աղաբաբյանը երեսունյոթ տարեկան է, ավարտել է Վանաձորի թիվ 1 դպրոցը, ապա մանկավարժական ինստիտուտի երաժշտության ֆակուլտետը: 1981-ին բժշկական ուսումնարանում ստեղծել է վոկալ գործիքային «Կանչ» խումբը: Այնուհետեւ շուրջ 10 տարի եղել է սպայի տան գեղարվեստական գծով փոխտնօրենը: 1992-ից Քաղգործկոմի մշակույթի բաժնի տեսուչ է: Երաժշտություն գրում է 7-րդ դասարանից:

Ամուսնացած է, ունի երկու դուստր: Ազատ ժամերին զբաղվել է սպորտով (ձեռքի գնդակից առաջին կարգային է), գեղանկարչությամբ (մասնակցել է տարբեր ցուցահանդեսների): Կարդում է ժամանակակից գեղարվեստական գրականություն, հետաքրքրվում է արվեստի տեսության հարցերով:

Այցելության օրը Գագիկը առանձին հատվածներ էր փորձում իր նոր՝ «Վանաձոր» երգից, կամերային նվագախմբի եւ դաշնամուրի, ֆլեյտայի եւ կամերային նվագախմբի համար գրված ստեղծագործություններից:

Ստեղծագործողի անցյալի ու ներկայի մասին մեր զրույցն ընդմիջվում էր նրա՝ հանրապետությունում վաղուց արդեն սիրելի դարձած երգերի կատարումներով:

Գագիկի համար հիշարժան է 1981 թվականը, երբ հայկական հեռուստատեսությամբ հնչեց նրա «Տիրլին թոմ թոմ» երգը, այնուհետեւ հաջորդեցին «Սիրո այգի» եւ «Քեզ իմ սեր» երգերը: Հետագա տարիներին նրա ղեկավարած «Ծիածան» վոկալ գործիքային խումբը Երեւանում անցկացված հայրենասիրական երգի անդրկովկասյան մրցույթում դարձավ դափնեկիր: Սպայի տանն աշխատելիս Գագիկը ստեղծել եւ ղեկավարել է նաեւ «Սպորտ» եւ «Չախողակ-

ներ» վոկալ գործիքային խմբերը, որոնք ժամանակին եղել են երիտասարդության ուշադրության կենտրոնում:

Գագիկը նոր ու անսովորի մոլի ջատագով է: Իր ստեղծագործությունների խիստ ինքնատիպ ինքն է, հավանաբար դա է քիչ գրելու պատճառը (ակամա հիշեցի հեռուստատեսությամբ ելույթ ունեցող մի երիտասարդի, որը հպարտությամբ նշեց իր 18 երգի հեղինակ լինելը):

Երեւի քչերը գիտեն, որ վերջին տասը տարում ամանորյա հեռուստահաղորդումներում հնչող «Նոր տարի», ինչպես նաեւ պարբերաբար հանրապետական ռադիոյով ու հեռուստատեսությամբ հնչող «Դու եկար», «Հիշո՞ւմ ես, արդյոք, իմ սեր», «Ամառային գիշերվա պես» երգերի եւ «Անավարտ նոկտյուրնի» հեղինակը Գագիկն է: Եւ դրանք կատարում են հանրապետության ճանաչված երգչուհիներն ու երաժիշտները:

Կոմպոզիտորը երաժշտություն է գրել նաեւ Աբելյան թատրոնում բեմադրված «Մանչուկն ու Կաղնոնը», «Սիրո մոլորակը», տիկնիկայինում՝ «Շունն ու կատուն», «Ագահ մարդը» ներկայացումների համար:

«Հոգսերի, մանր մունր խնդիրների ավազաթումբը հաճախ այնքան է մեծանում, որ քիչ է մնում ընչահեղձ լինեմ: Եւ միակ փրկարար օազիսը երաժշտությունն է: Արվեստագետը, ինչ պայմաններում էլ լինի, պիտի բան ստեղծի, մանավանդ եթե հասցե ունի՝ ընթերցող, ունկնդիր, խոսքով՝ եթե գոնե նեղ շրջանակներում նրա ստեղծագործությունը հավանության է արժանանում»:

Ստեղծագործական «հրադադարների» ժամանակ Գագիկն աշխատում է «Երաժշտությունը եւ գեղանկարչությունը» ուսումնասիրության վրա: Արդեն հրապարակված է պատրաստ նրա՝ «Մեծերի կյանքից» մանրապատումների ժողովածուն...

ԱՐՓԵՆԵ ՄՈՎՍՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

Ազգ

Մարզական

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Ընդունելություն ըմբիշների պատվին

ԴԵՐԵՆԻԿ ԴԵՄԻՐՃՅԱՆ

Ինչպես հայտնի է, մի քանի օր առաջ Չեխիայի Բեզանսոն քաղաքում ավարտված հունա-հռոմեական ըմբշամարտի Եվրոպայի առաջնությունում Հայաստանի դրոշի ներքո աշխարհամասի չեմպիոնի կոչումը նվաճել է 52 կգ քաշային Արմեն Նազարյանը (Մասիսի շրջան), իսկ 57 կգ քաշային կարգում Եվրոպայի արծաթե մեդալակիր է դարձել աշխարհի 1993 թ. չեմպիոն Աղասի Մանուկյանը (Գյումրի): Հայաստանի Հանրապետությունը մայրցամաքի այդ խոշորագույն մրցաշարին ներկայացել էր յոթ մարզիկներով: Միայն ծանր քաշի երեք կարգերում հանդես չեկան մեր ըմբիշները: Դա նվազեցրեց մեր հավանականի հնարավորությունները թիմային պայքարում:

Հանրապետության հավաքականի ավագ մարզիչ Արամ Սարգսյանն ասաց, որ առաջնության մասնակից 37 թիմերի մեջ Հայաստանի ըմբիշները թիմային հաշվարկով նվաճեցին 6-րդ տեղը, իրենցից ետ թողնելով Հունաստանի, Թուրքիայի, Լեհաստանի, Հունգարիայի փորձառու մարզիկներին: «Կարող էինք ավելի բարձր տեղ գրավել, եթե նախնական հանդիպումներում մրցավարները անաչառ լինեին մեր մարզիկներ Տիգրան Մկրտչյանի եւ Մխիթար Մանուկյանի վարած մարտերի նկատմամբ: Ինչեւէ, Ծաղկաձորում եւ Հունաստանում մեր հավաքականի մարզումները արդյունավետ եղան», ասաց նա:

Երեկ հանրապետության սպորտվարչությունում, հանդիսավոր պայմաններում ընդունելություն կազմակերպվեց մեր ըմբիշների պատվին: Նրանցողջունեց ՀՀ սպորտվարչության պետ Ալեքսան Ալեքսանյանը, ցանկացավ նորանոր հաջողություններ եւ հարցրեց դրանց վարչության կողմից հանձնեց պատվոգիր ու դրամական պարգեւներ: Մարզիկներին պարգեւներ հանձնեցին նաեւ հանրապետության օլիմպիական կոմիտեի կողմից: Հաղթողներին շնորհավորեցին նաեւ Գյումրիի սպորտկոմիտեի նախագահ, ՀՀ Գերագույն խորհրդի պատգամավոր Գրիգորյանը, ՀՀ սպորտվարչության պետի առաջին տեղակալ Գեւորգյանը եւ ուրիշներ: Ուշագրավ է, որ Եվրոպայի չեմպիոնի կոչում նվաճեց նաեւ Հունաստանի թիմում հանդես եկող նախկին երեւանցի Վարդան Աղաջանյանը: Նույն թիմի անդամ Հարություն Ռուբենյանը գրավեց 4-րդ տեղը:

ԹԵՆԻՍ

Անդրե Աղասիի վերածնունդը

Շուրջ տասը տարի դասվելով աշխարհի 5 ցանցաճաճաների թենիսի մարզադաշտերում, ինչպես հայտնի է, Անդրե Աղասին վերջապես կա

րողացավ գրավել ATP-ի համաշխարհային դասակարգման ցուցակում առաջին դիրքը, դառնալով 12-րդ թենիսիստը, ում ATP-ի պատմության մեջ երբեւիցե գլխավորել է այդ ցուցակը: Արդեն հայտնի էր, որ վերջերս Փիթ Սամփրասը մի քիչ զիջել է իր դիրքերը Աղասիի անսահման ախորժակի դեմ: Առաջին ախազանգը եղավ Քեյ Բիսքեյնի (ԱՄՆ) եզրափակիչը, որում Աղասին հաղթեց Սամփրասին: Այժմ Աղասին ունի 4403 միավոր, իսկ Սամփրասը 4216: 1988-ին, այն էլ 18 տարեկանում, դառնալով աշխարհի երրորդ թենիսիստը, Անդրե Աղասին, այնուամենայնիվ, սպասեց յոթ տարի, որպեսզի 25 տարեկանում առաջինը համարվի: 1994-95-ի մրցաշրջանում, ընդամենը 8 ամսվա ընթացքում, իրար ետեւից հաղթելով Տորոնտոյի, Վիեննայի, Փարիզի, Մելբուռնի, Սան Խոսեի, Քեյ Բիսքեյնի մրցաշարերում, Անդրե Աղասին ջնջեց միավորների այն խոշոր տարբերությունը, որ կար իր ու Սամփրասի միջեւ: Աղասիի վերածնունդը հրաշքի է նման: Երկու տարի առաջ նրան մնել էին ATP-ի ցուցակի խորքերը: Բայց լասվեգասցի թենիսիստն իր մեջ քաքնված ուժ ուներ, որը նրան հասցրեց առաջին տեղը:

COBRA

LIMITED

Եվ կրկին «ԿՈԲՐԱ» ՍՊ ընկերություն

Մենք Ձեզ առաջարկում ենք

դիզ. վառելանյութ, մազութ, դիզելային յուղեր M-12$Г_2$, M-10$Г_2$, հիդրավլիկ յուղեր И-40, И-12, կոմպրեսորային յուղեր K-12 եւ գազ անսահմանափակ քանակությամբ:

Վճարումը փոխանցումային, լիմիտային կտրոններով:

Դուք հնարավորություն ունեք.

- ապրանքն ստանալ անմիջապես լիմիտային կտրոններով վճարելու դեպքում,
- գնել գազ նաեւ ապրանքափոխանակությամբ,
- ազատվել տեղափոխման ծախսերից 5000 լիտր եւ ավելի քանակությամբ վառելանյութի գնման դեպքում,
- համագործակցել եւ համոզվել այդ համագործակցության արդյունավետության ու օգտակարության մեջ:

Ցանկանո՞ւմ եք ուակյալ ապրանք.

դիմե՛ք «ԿՈԲՐԱ» ընկերություն:

Հասցեն՝ Բաղրամյան 30, հեռ.՝ 22-81-86, 22-02-74

ՀՀ ԳԱՎԱԹ

«Կոտայքը» հաղթեց չեմպիոնին

Գյումրիի «Շիրակը» վերջին անգամ պարտություն էր կրել ուղիղ մեկ տարի առաջ, այն էլ գավաթի խաղարկության եզրափակիչում: Իսկ առաջնությունում անպարտելիության շարքով վաղուց ռեկորդ է սահմանել: Եվ ահա երեկ «Շիրակն» Աբովյանի քաղաքային մարզադաշտից հեռացավ պարտված եւ դարձյալ գավաթային խաղում: Կիսաեզրափակչի առաջին մրցավեճում չեմպիոնը 1-2 հաշվով զիջեց վերելքով հանդես եկած «Կոտայքին»: Հանդիպման հերոսը Վահե Յաղմուրյանն էր, որը դարձավ երկու գոլի հեղինակ: Ինչպես վկայում է «Կոտայքի» նոր գլխավոր մարզիչ Սամվել Պետրոսյանը կոտայքցիների հարվածներից հետո 2 անգամ գնդակը ետ մղվեց դարպասաձողից եւ 2 անգամ էլ խաղացողները մեն-մենակ դուրս եկան դարպասապահի դեմ: Ինչեւէ, «Կոտայքը» 2-1 հաշվով անակնկալ, եւ պատվաբեր հաղթանակ տարավ «Շիրակի» նկատմամբ: Սակայն եզրափակչի հարցը կվճռվի անկասկած պատասխան խաղում, որը մայիսի 18-ին տեղի կունենա Գյումրիում:

Կարելի է ասել, որ համեմատական անակնկալ գրանցվեց նաեւ Արարատում, որտեղ «Ցեմենտն» ընդունել էր Երեւանի «Արարատին»: Հանրապետության գավաթակիրն ունենալով խաղային առավելություն, ոչ մի կերպ չկարողացավ վերածել հաղթանակի: Ճիշտ է, առաջինը հաջողության հասան երեւանցիները, հաշիվը տուգանային հարվածով բացեց թիմի ավագ՝ Արամայիս Տոնոյանը, սակայն 45-րդ րոպեին դաշտի տերերից հաշվի հավասարակշռությունը վերականգնեց Էրիկ Խաչատրյանը:

«Արարատ»-«Ցեմենտ» գավաթի խաղարկության կիսաեզրափակիչ պատասխան հանդիպումն էլ տեղի է ունենալու մայիսի 18-ին:

ՍԵՂԱՆԻ ԹԵՆԻՍ

Հաջող մեկնարկ Չինաստանում

Ուրախալի լուր ստացվեց Չինաստանից: Ինչպես խմբագրության հաղորդել ստացված ֆաքսով տեղեկացնում է Հայաստանի սեղանի թենիսի ֆեդերացիայի նախագահ Ռոբերտ Աստրյանը, մեր թենիսիստուհիները գերազանց սկսեցին իրենց ելույթները այստեղ մեկնարկած աշխարհի 43-րդ առաջնությունում: 2 օրվա պայքարից հետո Հայաստանի կանանց հավաքականը, խմբային մրցաշարում միեւնույն 3-0 խոշոր հաշվով հաղթելով իր բոլոր մրցակիցներին, գրավեց առաջին տեղը: Հայաստանի հավաքականի մրցակիցներն էին Նիգերիայի, Թուրքիայի, Մոնղոլիայի, Նորվեգիայի, Հորդանանի, Պակիստանի եւ Մալայզիայի հավաքականները: Այսօր ծանր օր է սպասում Հայաստանի հավաքականին, որը մրցելու է ուժեղ կազմ ունեցող Բուլղարիայի հավաքականի հետ: Աշխարհի առաջնության բացումը տեղի ունեցավ շատ մեծ շուքով: Առաջնությունն անցնում է անչափ բարձր մակարդակով: Տղամարդկանց մրցաշարում առանց պարտության են ընթանում չեմպիոնի կոչման հիմնական հավակնորդներից Չինաստանի եւ Շվեդիայի հավաքականները: Կանանց մրցաշարում Չինաստանի հավաքականը, որը համաշխարհային թենիսի անվիճելի առաջատարն է եւ անպարտելի է համարվում աշխարհի առաջնություններում, խնդիրներ չունի եւ հաղթում է մրցակիցներին:

ՀԵՏԱՔՐՔՐԱԿԱՆ

Շներն էլ անազնիվ են պայքարում

Շատ երկրներում եւ մասնավորապես Ամերիկայի բազմաթիվ քաղաքներում կազմակերպվում են շների վազքարշավներ, որոնք ժողովրդի կողմից վերածվում են զամռախաղերի: ԱՄՆ-ի Դայտոն Բիչ ծովափնյա քաղաքում շների վազքում մեկ համարը կրող աղիսակ շունն առաջին տեղում էր եւ պատրաստվում էր հատել վերջնագիծը, երբ նրանից մի քանի սանտիմետր հետ մնացող 3 համարի սեւ շունը զգալով, որ չի կարող հաղթել վազքարշավում, կատաղած նետվեց առաջատարի վրա եւ ուժգնորեն կծեց

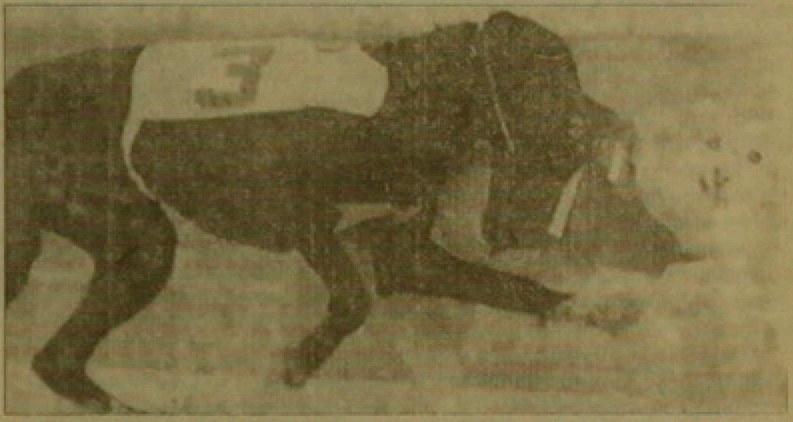

նրան: Վազքարշավի մրցավարները որակազրկեցին սեւ շանը եւ հաղթանակը շնորհեցին աղիսակ շանը: Վերջինիս տերն ստացավ խոստացված գումարները, իսկ չեմպիոն շանը բաժին ընկավ ընդամենը մի քանի ավելի ոսկոր:

Գ. Ա.

ԲԻԶՆԵՍ

Հունաստանի բասկետբոլը Եվրոպայում ամենահարուստն է

ԳՐԻԳՈՐ ԱՄՐՕՅԱՆ,
Վալանս, Ֆրանսիա

Հունաստանի բասկետբոլը եվրոպայում ամենահարուստն է: Եվրոպայի եւ Ամերիկայի ամենալավ խաղացողների համար հունական բասկետբոլի խոշոր գումարները փայփայած երազ են, որ գայթակղում են նրանց: Այս տարի Հունաստանի թիմերից երկուսը՝ «Պանաթինաիկոսը» եւ «Օլիմպիակոսը» հասել էին եվրոպական ակումբային մրցաշարերի կիսաեզրափակիչ, որի խաղերը տեղի էին ունենում Իսպանիայի Սարագոսա քաղաքում: Հունական բասկետբոլի այս երկու տիտանների միջեւ պայքարը մինչեւ վերջ բուռն է եղել երկրի առաջնությունում: Նրանք, լինելով Հունաստանի երկու ամենամեծ թիմերը, իրար նկատմամբ լցված են բուռն ատելությամբ: Այս երկու «բենամի եղբայրների» միջեւ տարբերությունը շատ մեծ է: Հիմնական տարբերությունը թիմերի ֆինանսական կարողությունների մեջ է: «Պանաթինաիկոսի» տարեկան բյուջեն 13 մլն դոլլար է, իսկ «Օլիմպիակոսինը»՝ 10 մլն դոլլարից քիչ ավելի: Նրանց հակառակորդներն ասում են, որ նոր հարստացած այս թիմերը իրենց մեծ ֆինանսներով ոչ միայն ճնշում են մյուսներին, այլեւ փչացնում եվրոպական բասկետբոլը:

«Օլիմպիակոսի» համար եվրոպական երկրների գավաթակիրների գավաթի խաղարկության եզրափակիչն անհաջող եղավ: Թիմը «Բադալոնային» զիջեց վերջին վայրկյաններին:

«Պանաթինաիկոսը» հովանավորվել է դեղ արտադրող միլիարդատեր Պավլոս Ջիանի Կուրդուլոսի կողմից: Ավելին այս երկու թիմերը շատ անգամ մոռանում են իրար նկատմամբ մեծ ատելությունը եւ խաղացողներ փոխանակում: Այսպես, Աթլանտայի միլիարդատեր «Բարի կամքի խաղերի» հիմնադիր Տեդ Տերների ամենասիրած բասկետբոլիստը, ԽՍՀՄ հավաքականի նախկին խաղացող եւ օլիմպիական չեմպիոն Ալեքսանդր Վոլկովը, որը նախկինում խաղում էր «Աթլանտա» թիմում, «Պանաթինաիկոսից» այս տարի տեղափոխվեց «Օլիմպիակոս»: Իր հերթին՝ հարավսլավացի Ժարկո Պասպալյը հակառակ տեղափոխությունը կատարեց:

Եվրոպայի 10 ամենամեծ եկամուտ ունեցող բասկետբոլիստներից 8-ը խաղում են Հունաստանի առաջնություններում: Նրանց մեջ են ամերիկյան պրոֆեսիոնալ բասկետբոլի (NBA) 6-րդ խաղացողը համարվող Էդդի Ջոնսոնը, նույն Ալեքսանդր Վոլկովը (Ուկրաինա), հարավսլավացիներ Տարլային եւ Վրանովիչը: Այս բասկետբոլիստները տարեկան ստանում են շուրջ 1.5 մլն դոլլար:

Ըստ մասնագետների, Հունաստանի քաղաքական ղեկավարները մեծ գումարներ են ծախսում, որպեսզի բասկետբոլի միջազգային ֆեդերացիայի (FIBA) ուշադրությունը բեւեռեն այս երկրի բասկետբոլի վրա: Դա հաջողվում է՝ FIBA-ն արդեն համաձայնություն է տվել, որպեսզի Հունաստանը կազմակերպի Եվրոպայի հերթական առաջնությունը: Միաժամանակ բասկետբոլի միջազգային ֆեդերացիան աչք է փակում բասկետբոլային խաղերի ժամանակ Հունաստանի մարզադաշտերում համախակի սանձազերծվող կռիվների վրա: Այսպես, «Պանաթինաիկոսի» մարզադաշտում, ուր ասերը վախենում են ոտք դնել, անցյալ տարի Ֆրանսիայի «Լիմոժ» թիմը Եվրոպայի առաջնության խաղում պարտվեց՝ վախենալով, որ ժողովուրդը կհարձակվի իրենց վրա: Այս տարի նույն բանը եղավ Իտալիայի «Բոլոնիա» թիմի հետ: Իսկ Մոսկվայի ԲԿՄԱ-ն սեփական հարկի տակ խոշոր հաշվով հաղթելով «Օլիմպիակոսին», Աթենքում պատասխան հանդիպումն ավարտեց երեք խաղացողներով, բնականաբար պարտություն կրելով: Խաղից հետո ԲԿՄԱ-ի 5 բասկետբոլիստներ հիվանդանոց ընկան: Պարզվեց, որ նրանք թունավորվել էին կերակուրներից: FIBA-ի նախագահ Բորիսլավ Ստանկովիչն այս խաղի վերաբերյալ լրագրողներին ասաց. «Շատ վատ խնդիրների մեջ ենք ընկել, բայց մի գրեք պերպեռում»: Այնուամենայնիվ, գրվեց: Ըստ մասնագետների՝ Հունաստանի բասկետբոլ... րենքներ չի հարգում: Բայց ... ում կանգնած է կառավար... հզոր ուժ, որն ... ծում ամեն մի խնդիր:

Հունաստանցի բասկետբոլի երկրպագուները Սարագոսայում (Իսպանիա)

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ
Օրվա հետքերով

ՊԵՏԱԿԱՆ ԱՀԱԲԵԿՉՈՒԹՅՈՒՆ

Ինչ տվեց Թուրքիայի ներխուժումը Հյուսիսային Իրաք

Հյուսիսային Իրաքում Քրդստանի բանվորական կուսակցության (ՔԲԿ) դեմ իրականացված ռազմական գործողությունը, մայիսի 2-ի տվյալներով, նյութական արտահայտությամբ կազմում է 2 տրիլիոն 800 հազար լիրա (մոտ 700 միլիոն ամ. դոլար), հայտարարեց Դիարբեքիրում կազմակերպված ավանդական մամուլի ասուլիսում թուրքական բանակի գլխավոր շտաբի խոսնակ գեներալ Դողու Սիլահչըօղլուն: Թուրքական բանակի կորուստները կազմել են 49 շարքային, 4 սպա, 5 ենթասպա և 185 վիրավոր»: Իսկ ՔԲԿ-ն, ըստ թուրքական տվյալների, տվել է 555 զոհ, քաղաքացիական բնակչության շրջանում զոհեր ընդհանրապես չկան:

Այսպիսով, Անկարան հիմնականում ավարտված համարելով իր առաքելությունը Հյուսիսային Իրաքում, վերադարձրել է ներխուժմանը մասնակցած 35 հազարանոց բանակի երկու երրորդը (մոտ 25 հազար զինվոր), ապացուցելով աշխարհին, որ, ինչպես արտահայտվել է երկրի արտգործնախարար Էրդալ Ինյոնյուն, ռազմական միջամտությունը «նվաճողական նպատակներ չէր հետապնդում և զորքը դուրս կբերվի, հենց որ կատարի իր առաջադրանքը»:

Թեպետ Հյուսիսային Իրաքում դեռևս մնում են մոտ 10 հազար թուրք զինվորներ և ընդհարումները քրդական զինված ջոկատների հետ շարունակվում են, փաստորեն կարելի է ասել, որ թուրքական բանակի «առաքելությունն» իրոք ավարտված է, Թուրքիայի վրա այդքան ծանր նստած արկածախնդրությունը, մեղմ ասած, չհասավ իր նպատակին: Ավելին, շռայլվեցին են Անկարայի կորուստները միջպետական հարաբերությունների և միջազգային բնագավառում (Գերմանիայի կողմից զենքի առաքումների սառեցումը և [illegible] կիրառումը, Հոլանդիայում քրդական վտարանդի խորհրդարանի գործունեության [illegible] Եվրախորհրդարանի [illegible] մարդու իրավունքների և ժողովրդավարության հարցերում Անկարայի ներկայացված վերջնագիր [illegible] համապատասխան փոփոխությունների մինչև ամառ չկատարման դեպքում [illegible] հայտարարելու Թուրքիան [illegible] մաքսային միությանն ընդգրկելու մասին նույն տարվա [illegible] 6-ին ընդունված որոշումը) և [illegible]: Գնալով ավելի համախակի [illegible] հնչում քրդական հարցը քաղաքական ուղիներով լուծելու պահանջներ, որոնք Թուրքիայի կողմից երկրի նախագահի մակարդակով գնահատվում են որպես «Սևրի պայմանագիրը վերակենդանացնելու փորձեր»:

Չնայած վերջին տասնամյակներում տնտեսական զարգացման բնագավառում արձանագրված հաջողություններին, Թուրքիան առավել քան երբևէ կախման մեջ է միջազգային ֆինանսական կազմակերպություններից և վարկերի տրամադրման հարցում ծագած վեճերը բավական են այս երկրի տնտեսությունն ալեկոծելու, իսկ ռազմական օգնության դադարեցման, հատկապես զենքի առաքումների սառեցման ամեն մի փորձ բավական է թուրքական բանակը կաթվածահար անելու համար: Այս երևույթն առաջին անգամ նկատվել էր 1974-ի կիպրական արկածախնդրության ժամանակ, երբ կղզու հյուսիսային մասը զավթած թուրքական զորամիավորումը կարճ ժամանակում զրկվեց մարտերը շարունակելու հնարավորությունից ամերիկյան էմբարգոյի պատճառով: Փաստորեն նույնը կրկնվեց Հյուսիսային Իրաքում, երբ արագորեն դատարկվող պետական գանձարանը համալրելու և բանակի առօրյա հոգսերը ծածկելու միակ աղբյուրը դարձավ «Մեհմեթչիկի (թուրք զինվորի խորհրդանշական անվանումն Ս.) հետ ձեռք ձեռքի տանք» հեռուստամարաթոնը, որի ընթացքում հավաքված նվիրատվությունները կարծես թե զգալիորեն փոխհատուցել են կատարված ծախսերը: Հավանաբար դրանից ոգեշնչված պետությունը որոշել է շարունակել խաղալ իր քաղաքացիների հայրենասիրական զգացմունքների վրա, քանի որ նվիրատվությունների կամպանիան շարունակվում է առ այսօր: Հոգեբանական գրոհն այնքան ուժգին է, որ ոմանք թուրք մենեջերներ սկսել են կասկածել, որ «զուցե արժի փորձել այս ճանապարհով փակել Թուրքիայի 80 միլիարդ դոլլարի մոտեցող արտաքին պարտքը»: Ինչևէ, Իրաքում գտնվող զորքի կրճատումով Անկարան ձգտում է նվազագույնի հասցնել իր ծախսերը, առավել ևս որ հենց սկզբից արդարացված չէր ռազմական գործողությունների (եթե կարելի է այդպես անվանել) նման մեծաքանակ զորքի ընդգրկումը, քանի որ հիմնականում պարտիզանական պատերազմի մեթոդներ կիրառող քրդական ջոկատների դեմ պայքարում թվական գերակշռությունը որևէ առավելություն տալ չէր կարող: Այդ մասին են վկայում քրդերի տված կորուստների մասին թուրքական ոչ հավաստի պաշտոնական տվյալները (555 մարդ մեկ և կես ամսում), ինչը բավական չէ լուրջ հաջողության մասին խոսելու համար: Մանավանդ որ քրդական գործակալությունների (ՔուրդԱ) տարածած հայտարարության համաձայն, թուրքական բանակի տված զոհերի թիվը մոտենում է երկու հազարի, և մենք նույնքան հիմք ունենք հավատալու այդ աղբյուրներին, ինչքան թուրքական պաշտոնական տվյալներին:

Այնուամենայնիվ թուրքական նվաճումը շարունակվում է և դեռ Հյուսիսային Իրաքի տարածքում է գտնվում 10 հազարանոց թուրքական զորքը:

Մ. Ռ.

ԲԱՔՈՒ

Թուրքիան կօգնի, բայց Ադրբեջանն ինքը պիտի լուծի իր խնդիրները

Ինյոնյուն Բաքու հասավ H-50 միջանցքով

Մայիսի 3-ին Ադրբեջանի արտգործնախարար Հասան Հասանովի հրավերով Բաքու ժամանեց Թուրքիայի արտգործնախարար Էրդալ Ինյոնյուն: Նա մասնակցեց շինարարությունը Թուրքիայի կողմից վարկավորվող դիվանագիտական քաղաքամասի բացման արարողությանը: Ինչպես հաղորդեց թուրքական հեռուստատեսությունը, Ինյոնյուին Բաքու տանող ինքնաթիռը, երկամյա ընդմիջումից հետո առաջին անգամ օգտագործել էր Էրզրում-Երևան-Բաքու H-50 օդային միջանցքը, որի վերաբացման մասին վերջերս պայմանավորվածություն էր ձեռք բերվել Երևանի և Անկարայի միջև: Այցի առաջին օրը Ինյոնյուին ընդունել էին Ադրբեջանի նախագահ Հեյդար Ալիևը և արտգործնախարար Հասան Հասանովը: Հանդիպման ժամանակ Ալիևն ասել է, որ «Ադրբեջանի ամենածանր խնդիրը հայկական օկուպացիան է և այս խնդրում Բաքուն ակնկալում է, որ Անկարան կշարունակի աջակցել Ադրբեջանին և նրա ձայնը լսելի կդարձնի համաշխարհային հանրությանը»: Իսկ Հասանովը դժգոհել է, որ բանակցությունների ձգձգումը գնալով ավելի է բարդացնում ղարաբաղյան հարցի վերջնական լուծումը, իսկ աշխարհը անտարբերություն է դրսևորում հայկական նվաճումների հանդեպ: Վստահեցնելով, որ Թուրքիան այսուհետև ևս սատար կկանգնի Ադրբեջանին, Ինյոնյուն այնուամենայնիվ նշել էր, որ Ադրբեջանը սեփական ուժերով պետք է լուծի իր տարածքային ամբողջականության և տնտեսական զարգացման խնդիրները:

■ ***Ռադիոակտիվ նյութեր Բաքվի օդանավակայանում:*** *763 կգ քաշով ռադիոակտիվ նյութեր (ցեզիում-137, ամերիցիում-241 և բերիլիում) պարունակող մի կոնտեյներ գտնվեց Բաքվի օդանավակայանում: Այն մեկուկես տարի առաջ, 1993 թ. դեկտեմբերին, ուղարկվել էր Ամստերդամից և մինչև օրս չէր պահանջվել որևէ մեկի կողմից: Լուրը հաղորդել է Ֆրանսպրես գործակալությունը, վկայակոչելով Ադրբեջանի գլխավոր դատախազին:*

SARTARABAD Co. LTD
«ՍԱՐԴԱՐԱՊԱՏ»-ՍՊԸ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄ Է
ԵՐԵՎԱՆ-ԲԵՅՐՈՒԹ
ՈՒՂԻՂ ՉՎԵՐԹՈՎ
7 ՕՐՎԱ ԳՐԱՎՈՐ ՃԱՄՓՈՐԴՈՒԹՅՈՒՆ
14 ՕՐՎԱ ԳՐԱՎՈՐ ՃԱՄՓՈՐԴՈՒԹՅՈՒՆ
3 աստղանի հյուրանոց
Անհատական վիզաների եւ այլ փաստաթղթերի ձեւակերպում եւ հաստատում Մոսկվայում:
«ԷՐԵԲՈՒՆԻ» հյուրանոց, 2-րդ մասնաշենք, 327 սենյակ:
Հեռ. 565575
A STYLE

ԱՐՄԻՆԴ
կենտրոնը
հրավիրում է
ՉԱՐՏԵՐԱՅԻՆ ՈՒՂԻՂ ՉՎԵՐԹԻ
ԵՐԵՎԱՆ - ՍԻՆԳԱՊՈՒՐ - ԵՐԵՎԱՆ
«ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՎԻԱՈՒՂԻՆԵՐ»
ավիաընկերության ИЛ-86 ինքնաթիռով
7- ՕՐՅԱ ԴՐԱԽՏ ԶԲՈՍԱՇՐՋԻԿՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ
- ՑԱԾՐ ԳՆԵՐ
- ԲԱՐՁՐՈՐԱԿ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐ
- ԱՐՔԱՅԱՎԱՅԵԼ ՀՅՈՒՐԸՆԿԱԼՈՒԹՅՈՒՆ (ROYAL ՀՅՈՒՐԱՆՈՑ)
- ԲԵՌՆԵՐԻ ԱՆՄԱՔՍ ՏԵՂԱՓՈԽՈՒՄ
- ՑԱՆԿԱՑՈՂՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ ԼՐԱՑՈՒՑԻՉ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ
ԱՊՐԱՆՔՆԵՐԻ ԸՆՏՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ԸՍՏ ԿԱՏԱԼՈԳՆԵՐԻ ԿԱՐՈՂ ԵՔ ՍԿՍԵԼ «ԱՐՄԻՆԴ»-Ի ԵՐԵՎԱՆՅԱՆ ԳՐԱՍԵՆՅԱԿՈՒՄ
Ի ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ ԳՈՐԾԱՐԱՐՆԵՐԻ
Մենք կարող ենք ՍԻՆԳԱՊՈՒՐ եւ ՀՆԴԿԱՍՏԱՆ տեղափոխել մինչեւ 20 տ բեռ ամենացածր գներով
Կքննարկենք ցանկացած կոմերցիոն առաջարկ կապված ՍԻՆԳԱՊՈՒՐԻ եւ ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԻ հետ
ՓԱՍՏԱԹՂԹԵՐԻ ԸՆԴՈՒՆՈՒՄԸ ՄԻՆՉԵՎ ՄԱՅԻՍԻ 30-Ը
ԹՌԻՉՔԸ ԿԿԱՅԱՆԱ ՀՈՒՆԻՍԻ 20-ԻՆ ՈՉ ՈՒՇ
ՈՒՂԵԳԻՐ ԱՐԺԵՔԸ 1250$
«Էրեբունի» հյուրանոց, I մասնաշենք, 301-307 ս.
Հեռ. 52-75-65, 56-13-92, 56-05-79

ԵՎԱ
«ԵՎԱ» ուսումնական կենտրոնը հրավիրում է ձեզ 1.5-2.5-ամսյա դասընթացների հետեւյալ մասնագիտությունների գծով
■ Համակարգչային ուսուցում IBM PC համակարգիչների վրա հետեւյալ բաժիններում.
- օպերատորական գործ (MS DOS, NORTON, WINDOWS, տեքստային եւ գրաֆիկային խմբագրիչներ)
- տվյալների բազաներ
- ծրագրավորման լեզուներ
■ Անգլերեն լեզու
■ Բանկային գործ եւ համակարգիչների կիրառումը բանկերում
■ Հաշվապահության եւ համակարգիչների կիրառումը հաշվապահության մեջ
■ Կոսմետիկա եւ էպիլյացիա
■ Մերսում (մասսաժ)
■ Վարսավիրություն
Ավարտողներին տրվում են վկայականներ (սերտիֆիկատ) հայերեն, ռուսերեն եւ անգլերեն լեզուներով:
Ընդունելությունը ամեն օր, ժ. 11.00-ից 17.00-ը, բացի շաբաթ եւ կիրակի օրերից:
Հասցեն՝ Սարյան 4 (Մ. Սարյանի տուն թանգարանի դիմաց)
Հեռ. 58 21 22 (ժ. 11.00-ից 17.00-ը) եւ 58 58 71 (շուրջօրյա):

ԴԻԱԳՆՈՍՏԻԿԱ
«Դիագնոստիկա» բժշկական ընկերության գլխավոր բժշկական կենտրոնը հայտնում է, որ իր նոր տարածքային հնարավորությունները թույլ են տալիս հիվանդների համալիր հետազոտումը և ախտորոշումը գործնականում բոլոր հիմնական հիվանդությունների գծով ապահովել 1-2 օրվա ընթացքում: Այդ նպատակին է ծառայում միջազգային ստանդարտներին մոտ կանգնած մեր տեխնոլոգիական և կադրային ներուժը: Նախապատվության հասցեն է. Երևան, Աջափնյակ, Մարգարյան փ. 6/1, հեռ. 34-45-85, 35-11-01: Աշխատանքը ժ. 9.00-16.00, բացի կիրակի օրերից:

«Պարբերական» հրատարակչության տպարան, Երևան 23, Արշակունյաց 2 Գրանցման թիվ 65. Ինդեքս 69149. Պատվեր 1835 Տպաքանակը 7000 Ստորագրված է տպագրության 4. 05. 1995 Գինը 40 դրամ

digitised by A.R.A.R.@